Proletari din toate țările, uniți-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 32 | Vineri 16 august 1957 | 4 PAGINI, 25 BANI

UN ACT ȘI SEMNIFICAȚIA LUI

Am admirat și mi-am exprimat în cîteva rînduri entuziasta prețuire pentru excepționalele creații populare ale artei decorative și aplicate a R.S.F.S.R., expuse la Muzeul Lenin —Stalin în cadrul sărbătoririi în Romînia a Decadei culturii R.S.F.S.R. De multe ori am regretat că timpul nu-mi permite să revăd obiectele, să le studiez mai atent. Aș fi vrut să admir încă o dată finețea miniaturală, plină de expresivitate, a personajelor de pe lacurile din Palekh, naivitatea stilizărilor extrem de decorative ale scenelor — adevărate documente etnografice din viața laponilor — incizate pe os de morsa sau mamut, ornamentica bogată în culori vii și fastuoase, specifice vechii arte ruse, a picturilor pe lemn din Hohloma, plasticitatea micilor figurine și jucării din lemn, perfecțiunea calitativă și artistică a porțelanului; aș fi vrut să revăd ulcioarele de ceramică din Daghestan, atît de asemănătoare cu ale noastre din Bihor, amuzantele figurine colorate din Dimkovo, cu forme care-ți amintesc de figurinele de ceramică din centrele noastre de olari; aș fi vrut să revăd atent, să studiez obiectele expoziției, care cuprindea arta creată de popor și redată, în forme superioare, poporului, un exemplu care să ne ajute în munca noastră de orientare a dezvoltării artelor decorative și aplicate din țara noastră. Dar timpul nu mi-a permis.

Lama și puiul (porțelan)

★

Un gest, la înălțimea acestor minunate creații — rod al inepuizabilei capacități creatoare a popoarelor R.S.F.S.R. — gest ce se înscrie pe linia nenumăratelor acte de prietenie pe care poporul și guvernul sovietic le-au manifestat și le manifestă față de poporul romîn, mi-a permis să revăd acum cîteva zile în două săli ale Casei Prieteniei Romîno-Sovietice, o selecție din acest tezaur artistic al popoarelor R.S.F.S.R., în cadrul unei solemnități de înaltă semnificație.

În prezența reprezentanților guvernului romîn, a conducătorilor de organizații obștești, a reprezentanților culturii, științei, artei, a unor membri ai corpului diplomatic, ambasadorul Uniunii Sovietice la București A. A. Epișev a predat guvernului romîn prin tov. Ion Pas, adjunct al ministrului Învățămîntului și Culturii, o parte din colecția de artă decorativă și aplicată a R.S.F.S.R.:

„Pornind de la interesele întăririi continue a prieteniei frățești și extinderii relațiilor culturale între popoarele U.R.S.S. și R. P. Romîne, Guvernul U.R.S.S. a hotărît să transmită Guvernului R.P. Romîne o parte din piesele expoziției de artă aplicată și decorativă a R.S.F.S.R., în valoare totală de 131.417 ruble".

În felul acesta a spus tov. Ion Pas, în răspunsul său: „Vom avea prilejul să admirăm oricînd comorile artei populare ruse cunoscută prin nesecata ei bogăție de idei și perfecțiunea formei sale artistice, vom simți în mijlocul nostru o parte a sufletului generos al marelui popor rus".

Voi putea de acum să revăd pe îndelete, să studiez obiectele pe care le-am admirat. Prin expoziții în țară, toți iubitorii de artă vor putea cunoaște și prețui comorile geniului artistic al popoarelor din R.S.F.S.R. Iar apoi, expuse în muzeele noastre de specialitate, creațiile populare din R.S.F.S.R. vor constitui un permanent prilej de desfătare artistică, obiect de studiu, sursă de inspirație.

Sîntem adînc recunoscători pentru darul făcut, permanent și elocvent ambasador al culturii ruse, acreditat inimii poporului nostru.

Tancred Bănățeanu

Ecou în timp

Am urmărit cu un interes pasionat mai tot ce s-a scris despre Festivalul de la Moscova. Fiecare condei își mărturisea neputința de a închide în magia cuvintelor splendoarea acestui grandios spectacol,

Festivalsul de rămas bun

amestecul de strălucire și feerie, amintind prin invenție, măreție și frumusețe, un miriac basm din o mie și una de nopți. Unde nu ajungea cuvîntul, împlinea imaginația mea.

Dar dincolo de somptuos și de fast, dincolo de exuberanța unui tineret uluit de priveliști neuitate, dincolo de incandescența entuziasmului, m-a reținut un lucru care a dat cel mai mare preț acestui eveniment mondial: lumina Moscovei.

Este acea lumină izvorîtă din inima marelui popor sovietic deschisă fiilor tuturor popoarelor pămîntului. Cu aceeași căldură i-a îmbrățișat pe toți, făcîndu-i să simtă că nu e nici o deosebire între ei, că sînt integrați în aceeași umanitate, că supremul bun pe care trebuie să-l apere e viața. Și acest bun nu poate fi apărat decît prin pace.

Acolo, la Moscova, reprezentanții a milioane de tineri au simțit ce forță imensă e solidaritatea lor, ce perspective nemăsurate, ce viziune amplă capătă prin acest contact direct, spontan și prietenesc. Barierele ridicate de prejudecăți, de teorii tenebroase, de reziduri obscure, n-au mai rezistat în fața acestei evidențe: destinul comun.

Acolo, în mijlocul locuitorilor secularului oraș, în mijlocul constructorilor, savanților, artiștilor și muncitorilor săi, au putut înțelege că lumina Moscovei este lumina unei concepții umaniste despre om și despre viață. Ea îi călăuzește pe oamenii sovietici în muncă, în creația și lupta lor pentru pace.

Și cu siguranță că mulți tineri din țările capitaliste se vor fi gîndit la jertfele pe care în primul rînd ei le-au dat, mereu mințiți, înșelați, intoxicați cu toate otrăvurile—jertfe în numele unor porniri de ură, pustii și jalnice. De prea multe ori au fost amăgiți, de prea multe ori entuziasmul, curajul, îndrăzneala lor au servit unor false valori care nu le-au adus decît ruini și tristețe, demoralizare și scepticism. Au trăit cea mai mare catastrofă a istoriei. Cîți dintre ei nu s-au întrebat de ce și-au irosit tinerețea, viața, iluziile?

Și iată că se întîmplă un fenomen unic: tineretul se întoarce în el însuși, examinează cu seriozitate trecutul și-și înalță privirea spre viitor. El prinde din nou putere, gust de viață. Ochii lui sînt însă acum mai deschiși, mai limpezi, mai lucizi. Nu mai vrea să facă jocul unor aventurieri politici, nu mai vrea să-și mutileze trupul și sufletul pentru îmbogățirea unui mănunchi de magnați. Cei mai buni, cei mai nobili, cei mai curajoși din acest tineret sînt gata să oprească cu pieptul lor valul de întuneric ce amenință iar omenirea.

Festivalul de la Moscova nu a fost pentru ei numai un prilej de bucurie și veselie, ci și o manifestare a năzuințelor, a voinței de pace. O manifestare a solidarității lor, a credinței în destinul înalt al omenirii. Acolo, la Festival, au învățat să se cunoască mai bine și să se prețuiască. Lumina Moscovei n-o vor putea uita. Și cînd vor ajunge acasă, în țările lor îndepărtate, vor ști să înfrunte cu mai mult elan, dîrzenie și tenacitate pe cei care vor să-i arunce din nou în disperare și moarte. Nimic nu va stinge din inimile tinerilor lumina Moscovei, lumină care și acum înseamnă credință în om, în viață, în construcția păcii. Iar pentru apărarea acestor valori sacre, lupta lor e singura luptă dreaptă.

Ieronim Șerbu

Duelul

Eficiența consiliilor economiei naționale

Se știe că pe baza hotăririi celei de a 7-a sesiuni a Sovietului Suprem al U.R.S.S., luate la începutul lunii mai 1957, s-a procedat la reorganizarea radicală a sistemului de conducere a industriei și construcțiilor. Principala formă organizatorică a conducerii economice o constituie în prezent în U.R.S.S. sovnarhozurile (Consiliile economiei naționale) create pe regiuni economico-administrative, care au început să funcționeze de la 1 iulie.

Cele 105 sovnarhozuri au preluat atribuțiile în domeniul conducerii producției ale celor 25 de ministere industriale și de construcții unionale și unional republicane desființate, și conduc în mod nemijlocit organizațiile economice, întreprinderile și șantierele subordonate lor din republicile, ținuturile și regiunile respective. Un rol important au, de asemenea, consiliile tehnico-economice, care funcționează pe lîngă fiecare sovnarhoz. Din acestea fac parte conducătorii de întreprinderi, reprezentanți ai organizațiilor de partid și sindicale, ai instituțiilor științifice, ingineri, specialiști, muncitori, inovatori.

Această reorganizare a devenit necesară în urma faptului că industria sovietică și întreaga economie națională a atins un nivel foarte înalt. În U.R.S.S. există peste 206.000 de întreprinderi industriale de stat și peste 100.000 de șantiere de construcție. În 1957 producția industrială sovietică reprezintă un volum de peste 30 ori mai mare decît înaintea Revoluției iar volumul producției de mașini și al metalurgiei prelucrătoare a crescut de peste 180 de ori. Producția de energie electrică va fi în anul 1957 de 211 miliarde kWh.

Principalul avantaj al noului sistem de conducere a industriei și construcțiilor constă în faptul că permite să se înlăture barierele departamentale dintre întreprinderile situate în aceeași regiune economică; el permite să se stabilească între ele o strînsă colaborare și cooperare, să se dezvolte inițiativele locale, să se asigure participarea mai directă și într-o proporție mai mare a oamenilor muncii la conducerea economică.

Centrul de greutate al conducerii operative a fost transferat mai aproape de întreprinderi și de șantierele de construcție, conducerea fiind organizată după principiul teritorial. Au fost lărgite drepturile organizațiilor locale și a fost mărită răspunderea lor. În felul acesta se asigură legături normale între diferitele ramuri industriale situate în aceeași regiune, se reduc transporturile încrucișate și la distanțe mari, se folosesc mai bine rezervele existente, se poate dezvolta într-o măsură mult mai mare decît în trecut specializarea și cooperarea producției; se poate lichida fărîmițarea inutilă și paralelismul, folosindu-se mai rațional cadrele de ingineri și tehnicieni.

Prima lună de activitate a sovnarhozurilor a dat rezultate rodnice, ceea ce are o deosebită importanță, întrucît întreprinderile din subordinea Consiliilor economiei naționale produc 75% din volumul global al producției industriale în sectoarele-cheie și anume: 100% la fontă, la îngrășămintele minerale, la utilajul metalurgic, la turbinele cu abur și gaze, la automobile; ele produc aproape 100% din producția de laminate, metale feroase și ciment; 98% din extracția de cărbune, circa 100% din extracția de petrol și 97% din producția de țesături.

Pentru a ilustra modul cum funcționează sovnarhozurile, vom da cîteva date asupra uneia dintre cele mai mari și mai importante regiuni economico-administrative, aceea a orașului Moscova.

Un număr de 20 de direcții, pe ramuri, au preluat întreprinderile din partea ministerelor. În subordinea sovnarhozului orașului Moscova au fost trecute peste 500 de întreprinderi industriale. Au fost înființate în cadrul sovnarhozului direcții de planificare economică, producție, tehnică, de specializare și cooperare, desfacere, cadre, organizarea muncii etc. Fabricile din aceeași ramură depind de direcția respectivă chiar dacă provin din ministere diferite. Cele 30 de întreprinderi care depind de direcția construcției de aparate, de pildă, erau subordonate în trecut unui număr de 11 ministere și departamente industriale.

Iată cîteva din primele măsuri și primele rezultate ale sovnarhozurilor din alte regiuni economico-administrative. În regiunea Sverdlovsk, de pildă, sovnarhozul a creat la Nijni Taghil un mare combinat metalurgic prin comasarea unei uzine cocso-chimice cu o fabrică de materiale refractare și cu minele care alimentau uzinele cu minereu, integrînd astfel procesul de producție și rezolvînd problema livrărilor reciproce.

În locul celor 30 de uzine existente care se ocupau cu producția de electrozi în regiunea Sverdlovsk, sovnarhozul a hotărît să concentreze producția electrozilor în numai 2-3 uzine, realizînd importante economii administrative, o simplificare a distribuției și crearea condițiilor pentru reducerea prețului de cost.

În prezent, sovnarhozurile se ocupă intens de elaborarea planurilor pe anul 1958.

După cum se știe, înainte de a fi votată de Sovietul Suprem și pusă în aplicare, reorganizarea conducerii industriei și construcțiilor a fost discutată pe scară largă în cadrul a numeroase adunări ale oamenilor muncii la care au asistat peste 40.000.000 de participanți și au făcut observații și propuneri 2.300.000 de oameni. În ziarele centrale și locale au apărut articole și corespondențe trimise de aproape 70.000 de persoane. De aceste observații și propuneri s-a ținut seama la definitivarea legii de reorganizare.

Reorganizarea conducerii industriei și construcțiilor reprezintă o nouă și importantă etapă în dezvoltarea economiei naționale a Uniunii Sovietice și o chezășie a unor mari succese viitoare.

Em. Nestor

Cooperarea științifică internațională

În epoca noastră, știința a luat o dezvoltare neobișnuit de rapidă, realizînd de la un an la altul, și cîteodată chiar în răstimpuri mai mici, salturi uimitoare. Acest progres necontenit al științei, cu aplicațiile ei multiple, constituie unul din factorii esențiali care asigură înaintarea omenirii spre belșug și prosperitate generală. Ritmul de dezvoltare a științei și tehnicii mondiale poate fi însă și mai mult accelerat prin conjugarea eforturilor savanților și tehnicienilor din toate țările.

Acestea sînt considerentele care îi determină pe oamenii de știință sovietici să militeze cu neostenită perseverență pentru realizarea unei cît mai largi cooperări internaționale în activitatea de cercetări științifice și aplicativă. Printre altele, în sprijinul acestei nobile cauze colegii noștri din U.R.S.S. aduc argumentul de necontestat, pe care îl oferă exemplul deosebit de elocvent al Anului Geofizic Internațional. Pentru a obține rezultatele pe care le vor aduce cele 18 luni ale A.G.I., geofizicienilor, acționînd separat, le-ar fi trebuit multe zeci de ani; iar amploarea lucrărilor, le-ar fi făcut pe acestea accesibile doar cercetătorilor dintr-un număr foarte limitat de țări.

Eforturile savanților sovietici pentru promovarea cooperării pe plan mondial sînt coordonate de către Comisia pentru relații științifice internaționale a Academiei de Științe a U.R.S.S., comisie al cărei președinte este acad. Norair Sisakean. Academia de Științe a U.R.S.S. a acumulat pe acest tărîm o bogată experiență. Savanții sovietici realizează colaborarea cu colegii lor din străinătate sub forma contactelor personale — prin vizite, participarea la conferințe, reuniuni și congrese științifice — precum și prin schimburi de lucrări și de conferențiari.

În conformitate cu hotărîrea celui de al XX-lea Congres internațional al geologilor, ținut vara trecută la Mexico-City, răspunderea alcătuirii unei hărți geotectonice a lumii a revenit specialiștilor sovietici. De asemenea, istoricii din U.R.S.S. lucrează în prezent, alături de confrații lor din străinătate, la redactarea „Istoriei dezvoltării științifice și culturale a omenirii" care va fi publicată sub egida U.N.E.S.C.O. O altă formă de colaborare internațională o constituie lucrările de cercetare — urmărind țeluri teoretice sau practice — efectuate în comun de colective din două sau cîteva țări. Cîteva exemple: Institutele de chimie fizică din U.R.S.S. și Polonia urmăresc un program comun de studiere a coroziunii electrochimice și metodele de protecție a metalelor; oceanografii sovietici, romîni și bulgari studiază în comun Marea Neagră; chimiștii romîni și sovietici cercetează împreună metodele de producere a acetilenei și materiilor plastice din gaz metan; Academiile de științe sovietică și chineză studiază după un plan unic resursele naturale ale bazinului fluviului Amur, în vederea valorificării lor.

Se cuvine să menționăm, de asemenea, acordurile bilaterale încheiate cu foruri științifice din diverse țări. Astfel, Academia de Științe a U.R.S.S. și Societatea Regală Britanică au hotărît să facă schimb de conferențiari. Primele măsuri de realizare a acestui acord prevăd călătoria în U.R.S.S. a celebrului chimist prof. Alexandr Todd și a biochimistului Young, și voiajul cîtorva savanți sovietici în Marea Britanie. Acordurile recent încheiate cu Academiile de științe ungară, poloneză și cehoslovacă vin să întărească legăturile științifice dintre U.R.S.S. și cele trei țări vecine și prietene. Mulți savanți sovietici sînt membri de onoare sau corespondenți ai unor înalte foruri științifice din alte țări; la fel, mulți oameni de știință străini se bucură de aceeași atenție din partea instituțiilor științifice din Uniunea Sovietică. Cu prilejul recentei sesiuni a Academiei de Științe Agricole „Lenin" au fost aleși ca membri corespondenți numeroși savanți străini, ca: prof. Roger de Vilmorin — președinte al Societății botanice a Franței, profesorii chinezi Iu Ta-fu, Tsin San-pao și dr. Lo, acad. Gh. Ionescu-Sisești, acad. Rezső Manninger (Ungaria), acad. Boleslaw Swietochowski și prof. Arkadiusz Musierowicz (Polonia), prof. Sir William Gammie Ogg (Anglia) etc.

Chiar în luna aceasta, (19—24 august), la Moscova va avea loc conferința în problemele originii vieții pe Pămînt, convocată de Academia de Științe a U.R.S.S. și de Uniunea Internațională de Biochimie. La conferință, care este prima de acest fel, vor participa, alături de oameni de știință sovietici, savanți de vază din 17 țări.

În cursul anului trecut, 236 de savanți sovietici au vizitat 43 de țări; Academia de Științe a U.R.S.S. a primit 823 de savanți din 33 de țări. În urma acestor vizite, numeroase academii și institute din diverse state, printre care și Republica Populară Romînă, s-au împărtășit din bogata experiență sovietică în domeniul planificării și organizării cercetărilor și al formării cadrelor științifice. Specialiștii sovietici au luat parte activă la elaborarea planului pe 12 ani de dezvoltare a științei în China. Forme de colaborare asemănătoare stimulează de asemenea progresul științei și tehnicii în alte state socialiste. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple!

În același timp, savanții sovietici au aflat de la colegii lor austriaci o nouă metodă de fabricație a metalelor ușoare. Cît despre specialiștii britanici în metalurgie, ei au făcut cunoscută în U.R.S.S. experiența lor în lupta împotriva așa-numitei oboseli a metalelor. Oamenii de știință chinezi au împărtășit colegilor sovietici realizările lor remarcabile în producția de silicați. Și aici, exemplificarea ar putea fi încă mult continuată.

Militînd pentru conviețuire pașnică și prietenie între toate statele, indiferent de orînduirea lor socială — Uniunea Sovietică se pronunță neobosit pentru lărgirea maximă a cooperării științifice mondiale, deoarece știința are posibilități nemărginite de a făuri întregii umanități o viață mai frumoasă și mai fericită.

Acad. dr. S. Nicolau

Problema longevității și stadiul ei actual

Prof. dr. Ana Aslan

În „Veac nou" a mai apărut, acum cîteva luni, un articol sub semnătura mea în care răspundeam la întrebarea: este posibilă prelungirea vieții? Aceasta în legătură cu cercetările științifice ce se întreprind în special în U.R.S.S. și la noi în țară.

E natural să reiau această problemă la întoarcerea mea de la Congresul Internațional de Gerontologie, care s-a ținut la Merano și Veneția între 14—21 iulie 1957 și la care au participat 800 congresiști din 35 de țări. Au fost dezbătute probleme de gerontologie clinică, experimentală și socială. În privința tratamentului bătrîneții și a noutăților care să depășească comunul, cît timp am fost în Italia presa s-a ocupat în special de realizările celor două țări prietene: Uniunea Sovietică și Romînia. Întrucît pe cititori îi interesează în mod practic cum pot unii oameni ajunge la vîrste foarte înaintate, mă voi referi la aceasta întrebare.

Savantul rus I. I. Mecinikov, întemeietorul științei gerontologice care se ocupă cu toate problemele medicale, sociale, biologice în legătură cu bătrînețea, susținea că viața omului se oprește la jumătate de drum, că în realitate omul ar trebui să trăiască 100 de ani și chiar mai mult. De aceeași părere este și acad. C. I. Parhon. Anul trecut ziarele sovietice au anunțat că într-un sat din Daghestan soții Ahmed Adamov și Manna Alieva au sărbătorit 100 ani de viață conjugală. Mahmud Aivazov, în vîrstă de 149 ani, lucrează în colhoz și a primit ordinul Drapelul Roșu al Muncii.

Recordul mondial de vîrstă îl deține sovieticul Tepoe Abzive, în vîrstă de 180 de ani. La noi în țară, cel mai în vîrstă om examinat avea 140 de ani, și locuia în comuna Osoi, regiunea Cluj. El a fost examinat în noiembrie 1953, umbla prin sat drept ca un brad, cu gulerul răsfrînt, îngrijit îmbrăcat, se ajuta de un baston, din cauza tulburărilor de vedere. A fost un bun muncitor, cără în spinare trei bîrne, de la o distanță de doi km, din pădure, pînă la vîrsta de 95 de ani. A murit la 141 de ani, de cancer, nu de bătrînețe.

Ultimele date statistice din U.R.S.S. arată că s-au înregistrat 200 000 de oameni foarte bătrîni. Nu sînt toți la munte, așa cum se susținea; mulți locuiesc la Moscova, Leningrad, în Ucraina și Belorusia. În Siberia centenarii ar fi de trei ori mai numeroși decît în Caucaz. Aceste statistici arată că se poate trăi 150 de ani, ba chiar și mai mult.

În ce privește crearea posibilității unei longevități maxime a omului, sînt două feluri de a aborda problema: unii cercetători privesc longevitatea ca pe o problemă de igienă (cu siguranță că este și o problemă de igienă); din aceștia fac parte prof. Frenkel, Sarkizov-Serazini (U.R.S.S.); alți cercetători o privesc ca pe o problemă generală de biologie, în care intră și igiena, și terapeutica profilactico curativă. De această părere sînt Mecinikov, Pavlov, Lepeșinskaia, Nagornai și, la noi în țară, acad. Parhon și școala sa.

I. P. Pavlov, marele fiziolog rus, a arătat că îmbătrînirea organismului apare în legătură cu factorii de mediu. Prin influența pe care aceștia factori o exercită asupra sistemului nervos, se produce, în îmbătrînire, o epuizare a acestui sistem și prin el sînt influențate toate organele și sistemele în organe și care are, el însuși, un rol în procesele imunobiologice din organism. El a recomandat împotriva îmbătrînirii acestui sistem un ser preparat din măduvă osoasă și din splină și care este cunoscut astăzi în toată lumea sub denumirea de ser Bogomoleț.

La Congresul german de terapeutică din 1956, au fost mulți adepți pentru serul Bogomoleț. În 1957, la Merano, prof. Pavel Marciuck din Kiev a ilustrat această terapeutica și a vorbit despre progresele realizate în U.R.S.S. în terapeutica bătrîneții. A referit asupra experiențelor efectuate pe un grup de 100 de bătrîni, internați într-un cămin din Kiev. Administrarea serului Bogomoleț produce o ameliorare a funcțiunilor singelui, favorizează sporirea globulelor roșii și activează funcțiile legate de țesutul conjunctiv.

Acad. C. I. Parhon și conf. Pitiș au comunicat la Merano asupra rolului glandelor cu secreție internă în producerea îmbătrînirii și au arătat că animalele îmbătrînesc foarte repede dacă li se extirpează în același timp tiroida și glandele genitale; dacă se extirpează numai una din aceste glande, îmbătrînirea este reversibilă. Aceste cercetări arată rolul insuficienței glandelor cu secreție internă în producerea îmbătrînirii și deschide noi orizonturi în privința terapeuticei bătrîneții.

Noi am arătat stadiul actual al terapeuticei cu novocaină — substanța H3 — care pînă astăzi este aplicată în 5.291 de cazuri în terapeutica îmbătrînirii și în profilaxia îmbătrînirii. S-au arătat, cu ajutorul diapozitivelor, fenomenele de întinerire, diminuarea semnelor de îmbătrînire a pielei, pigmentarea părului, stimularea creșterii părului, regenerarea sistemului muscular. S-a mai insistat asupra revenirii memoriei; s-a arătat că invaliditatea bătrînilor în tratament cu novocaină sub observație continuă la Institutul de geriatrie era în 1951 de 65 la sută, iar în 1957 de 5 la sută, iar mortalitatea tot a celor în observație continuă a fost de 6,5 la sută în 6 ani, pentru lotul tratat cu novocaină (substanța H3), iar pentru cei care au urmat alte tratamente a fost de 34,68. Pentru cei care nu au urmat nici un tratament, mortalitatea a fost de 70 la sută.

Prin aceste încercări terapeutice se confirmă ipoteza lui I. P. Pavlov că influențînd sistemul nervos putem prelungi resursele scoarței cerebrale și putem prelungi viața omului. Se confirmă părerea acad. Parhon, — că bătrînețea este o boală care poate fi influențată în mod terapeutic, de asemenea concepția după care în biologia bătrîneții, fenomenele merg într-o singură direcție în mod obișnuit, dar dacă putem interveni în mecanismul de producere a bătrîneții, ne putem aștepta ca viața să meargă și în sens invers, către întinerire.

În ipotezele noastre asupra acțiunii novocainei insistăm asupra faptului că această substanță poate să stimuleze microbii intestinali, pentru a produce vitaminele necesare vieții.

După cum vedem, îmbătrînirea poate fi influențată atît pe cale de igienă, cît și pe cale terapeutică.

Progresul realizat în aceste ramuri ale științei face ca prelungirea vieții să fie posibilă și longevitatea să nu fie un fenomen excepțional.

Fobia lui Adolph Herter...

Adolph Herter a ucis și a fost achitat. Lucrul n-ar trebui să producă prea multă mirare de vreme ce Herter e american, iar victima o tînără japoneză. Acum cîteva luni, cazul a făcut mare vîlvă. Marinarul american Adolph Herter, prieten al poporului japonez, a ucis cu un foc de pistol o tînără niponă. Era o fată din țara soarelui răsare, cu ochii migdalați, gingașă ca un crin proaspăt înflorit, cu pasul ușor de porumbiță. Dar Herter a socotit că e păcat ca asemenea gingășie să se irosească pe pămînt, și a hotărît s-o trimită în ceruri, lîngă strămoși. Mai ales că avea tot ce-i trebuia pentru asta: epoleți cu insemnul armatei americane și un pistol încărcat cu gloanțele produse de Betlehem Steel Corporation... Herter s-a priponit (atît cît l-a îngăduit apreciabila cantitate de whisky consumată în prealabil) a ochit și a tras. Ochii migdalați ai fetei au pîlpîit întîi a mirare, apoi a groază. Tînăra japoneză s-a prăbușit ca un crin înflorit peste care se abate pe neașteptate talfunul ucigător, și din colțul gurii făcută parcă anume pentru zîmbet, s-a prelins un fir de sînge, roșu ca lupta, ca răzbunarea...

Vestea a făcut repede ocolul țării și milioane de japonezi au cerut această răzbunare. La început autoritățile americane au încercat să-l sustragă pe Herter judecății japoneze, ei au vrut să-l aducă pe ucigaș în fața unui tribunal din S.U.A., dar japonezii n-au socotit oportun ca cei care achită pe americanii ce ucid negrii să judece pe un american care a ucis o japoneză... Au urmat mitinguri, proteste, mișcări populare. Și așa se face că americanul Adolph Herter a ajuns să fie judecat de tribunalul japonez din Yokohama. Judecat ar fi trebuit să insemne în acest caz condamnat. Iată însă că japonezii care cereau să se facă justiție au rămas dezamăgiți. Acum cîteva zile judecătorii japonezi l-au achitat pe Herter. Citind hotărîrea tribunalului, unul din judecători a început cu voce scăzută: „Acuzatul era sub influența alcoolului, cînd a comis crima". Apoi vocea judecătorului a crescut brusc: „Încă de pe cînd a luptat în Coreea, Herter a manifestat simptome de psihoză și de „fobie bolnăvicioasă" față de comuniști. El credea că victima sa a fost comunistă".

Achitat, Adolph Herter va pleca acasă, în S.U.A. De cazul lui (ah, fobiile!) se vor ocupa mai puțin psihiatrii (care sînt de mult lămuriți și asupra cazului) și mai mult ziarele, editurile, posturile de televiziune (care nu pot să piardă o asemenea ocazie).

— Cum e, mister Herter, cînd vă apucă fobia anticomunistă?

— Grozav! E ca un fluid pe care reușesc să-l transmit tuturor, — pînă și judecătorilor.

Drept care i se prevede lui Adolph Herter un viitor strălucit în viața publică din S.U.A...

Radu Tiulescu

ORIZONT

Cu poetul Dolmatovski...

Despre cîteva probleme actuale ale poeziei sovietice şi despre registrul ei liric.—Lumini şi umbre sau despre romanul lui Dudinţev „Nu numai cu pîine".—Lirismul şi vîrsta poetului

Strada Borovski, 50... O casă veche, masivă, făcută parcă anume să înfrunte veacurile. Ca atîtea alte clădiri din Moscova, clădirea unde se află acum Uniunea Scriitorilor îşi are propria ei istorie. Construită de către unul din nobilii de vază de la curtea ţarului, casa aceasta era vestită cîndva pentru recepţiile şi balurile somptuoase ce aveau loc aici în fiecare iarnă. Unul din aceste baluri a fost descris şi de Lev Tolstoi, în „Ana Karenina". Cîteva decenii mai tîrziu, casa aceasta adăpostea loja francmasonică a Moscovei. Războiul, Revoluţia, anii grei ai intervenţiei au trecut nu fără a-şi lăsa amprenta asupra acestei clădiri. Hotărît lucru, pereţii aceştia au văzut multe şi ar avea ce povesti...

La toate acestea mă gîndeam urcînd, într-una din după amiezile acestea, treptele de piatră ale clădirii unde urma să-l întîlnesc pe poetul Evgheni Dolmatovski, vice-preşedintele secţiei din Moscova a Uniunii scriitorilor sovietici.

Şi iată-ne, cîteva minute mai tîrziu, instalaţi comod în fotoliile adînci din biroul său răcoros, discutînd — firesc, despre poezie şi poeţi.

— Care e poetul în stare să refuze invitaţia de a vorbi despre poezie, mai ales cînd interlocutorul său e un ziarist — şi încă unul venit din străinătate? rîde Dolmatovski, înlăturînd din capul locului acea reticenţă proprie începutului de conversaţie. **Dar, mai întîi, îngăduie-mi, prietene din Rominia, să-mi aprind pipa şi să te rog să serveşti o ţigară din această cutie...**

Îi mulţumesc pentru invitaţie, asigurîndu-l că nu sînt fumător. Poetul surîde, îşi îndoapă bine-bine luleaua din lemn de nuc, o aprinde, trage cu voluptate fumul în piept şi începe să vorbească.

— Să vorbim, dar, despre poezie... Recenta plenară a Uniunii scriitorilor s-a ocupat de problemele poeziei, deşi, e drept, nu în mod tot atît de amănunţit ca despre problemele prozei sovietice. Principalele aspecte au fost totuşi relevate cu acest prilej şi ele continuă să se afle şi acum în centrul dezbaterii opiniei publice literare. Părerea generală este că poezia sovietică se află în preajma unei etape noi, de înfloritoare dezvoltare. În prezent au fost lichidate cauzele care, în perioada cultului personalităţii, au frînat oarecum dezvoltarea poeziei, au îngustat suflul ei liric. În acea perioadă, în locul sentimentului autentic — izvorul oricărei poezii — îşi făcuse loc un sol de retorism grandilocvent, uscat şi neconvingător. Pînă la un anumit punct, a fost fenomen explicabil, dacă ne gîndim că orice perioadă de „Sturm und Drang" e însoţită în mod aproape inevitabil de o recrudescenţă a retorismului. Numai că în perioada la care ne-am referit fenomenul luase în poezia noastră proporţii...

În prezent, această perioadă este de domeniul trecutului. Poeţii sovietici au înţeles că datoria lor este să se întoarcă cu faţa spre viaţă, spre viaţa adevărată, spre oamenii în mijlocul cărora trăiesc. Acestea sînt rădăcinile prin care poezia îşi poate trage seva dătătoare de viaţă...

Cu un gest energic, Dolmatovski împrăştie perdeaua de fum care umpluse camera şi continuă:

— Şi acum se mai întîmplă să se facă ici-colo auzite anumite disonanţe, glasuri care să vorbească declamator şi pompos despre sentimente, fără a avea în realitate vreun cuvînt profund şi adevărat de spus. Dar acestea sînt numai cazuri izolate şi ca atare lipsite de importanţă. Orice mişcare cu adevărat novatoare este însoţită în mod inevitabil de această agitaţie, de această spumă trecătoare. Pînă la urmă, însă, în virtutea legilor dezvoltării, drojdia cade la fund, iar tot ce e apă cristalină, vie, îşi urmează cursul pe albia largă a vieţii, a poeziei adevărate.

Cu un gest al mîinii şi cu privirea, poetul ne îmbie să gustăm din băutura pe care a turnat-o în cupele de cristal din faţa noastră, apoi continuă firul ideilor. Vorbeşte degajat, uşor, cu o voce egală şi melodioasă. O privire, un surîs, un gest al mîinii subliniază din cînd în cînd cîte o frază.

— Vorbeam adineauri de albia poeziei. Mai bine zis, această albie a fost deschisă poeziei sovietice de către Partidul nostru comunist, care a manifestat şi manifestă cea mai mare grijă pentru dezvoltarea artei. Îndrumării de către partid îi datorăm acel suflu robust, optimist, care străbate cele mai bune creaţii ale poeziei sovietice. Partidul a militat întotdeauna pentru o poezie majoră, în care să vibreze întregul registru, toate coardele sufletului omenesc. Este adevărat că, din spirit obtuz, unii au aplicat greşit, în trecut, aceste indicaţii încercînd să expulzeze din aria poeziei asemenea tonuri ca tristeţea, suferinţa, dorul. A fost, desigur, stupid că s-au găsit unii care au încercat să pună surdină acestor coarde, dar tot aşa de stupid ar fi acum a cînta exclusiv pe ele. Adevăratul poet ştie să facă să vibreze toate coardele sufletului omenesc...

— Acesta este, desigur, un adevăr aplicabil şi prozei...

— Evident. Şi în domeniul prozei, ca o reacţie la teoria lipsei de conflict, s-a ajuns la un moment dat la unele exagerări. Vorbind în sens metaforic, se poate spune că dacă înainte unii scriitori au avut tendinţa să picteze tabloul vieţii folosind exclusiv tonurile luminoase şi ocolind umbrele, ulterior, ca un soi de compensaţie, alţii au căzut în cealaltă extremă, încercînd să redea numai umbrele, fără a vedea lumina. Caracteristic din acest punct de vedere mi se pare mult discutatul roman al lui Dudinţev „Nu numai cu pîine". După părerea mea este profund greşit a considera această carte drept caracteristică pentru societatea sovietică. Căci Dudinţev s-a limitat să redea aspectele superficiale ale realităţii, fără a căuta să pătrundă esenţa ei profundă. De aceea, după părerea mea, cartea lui nu este o operă reuşită şi nici nu răspunde la problemele pe care le ridică actualitatea.

— Şi totuşi, după cum vă este desigur cunoscut, această carte a stîrnit oarecare zarvă în anumite cercuri de peste hotare...

— Da, numai că cei care s-au grăbit să proslăvească romanul lui Dudinţev au pornit de la cu totul alte criterii decît cele literar-artistice. Iar pentru scriitorii sovietici, omagiile ipocrite ale duşmanului sună ca un avertisment...

În tăcere, Dolmatovski îşi face de lucru cu pipa, o îndeasă iar, aprinde un chibrit, pufăie de cîteva ori, apoi urmează.

— În ultimul timp, a fost necesar să răspundem şi să clarificăm o seamă de probleme ale literaturii sovietice nu numai în legătură cu atacurile din tabăra duşmanilor, ci şi cu unele luări de atitudine ale unor oameni de litere din ţări prietene, ca Polonia, Cehoslovacia. Schema acestor intervenţii se rezumă în esenţă la afirmaţia că după primul congres al scriitorilor sovietici, cînd au fost proclamate cu tărie principiile realismului socialist, literatura sovietică ar fi pornit, chipurile, pe o pantă în declin, iar cauza ar fi — nici mai mult nici mai puţin — decît caracterul partinic al literaturii sovietice... Pentru a dovedi absurditatea acestei afirmaţii este destul să arătăm că tocmai în perioada de după 1934 au creat operele lor cele mai bune reprezentanţi de frunte ai literaturii sovietice ca Alexei Tolstoi, Fedin, Fadeev, în proză, Tvardovski, Simonov, Aligher, în poezie, pentru a nu aminti decît de cîţiva. În această perioadă s-a închegat puternica literatură sovietică, multinaţională. Cum se împacă toate aceste fapte de netăgăduit cu pretinsul declin al literaturii sovietice?

Faţa poetului este acum severă, cioplită parcă în piatră. Ochii îi strălucesc, întreaga-i fiinţă exprimă o convingere nestrămutată.

— Recenta plenară a scriitorilor a dat o ripostă hotărîtă acestor aserţiuni. Noi, scriitorii sovietici, sîntem unanimi în credinţa că forţa literaturii sovietice rezidă în conducerea de către partid, în legătura indisolubilă cu poporul. Aceasta este chezăşia libertăţii noastre, a însăşi capacităţii noastre creatoare.

— Vorbeaţi adineauri despre strunele poeziei... Îngăduiţi-mi să reiau această figură şi să vă întreb care sînt coardele care vibrează acum în poezia sovietică?

— Acum vibrează toate coardele viorii noastre poetice şi acesta este, desigur, un lucru îmbucurător şi dătător de perspective. De altfel, în ultimul timp s-au afirmat la noi o seamă de poeţi talentaţi şi cu adevărat, subliniez, cu adevărat tineri.

— De ce această subliniere?

— Pentru că a fost o vreme cînd „poeţi tineri" erau consideraţi şi se autoconsiderau oameni de 30-35 de ani. Orice s-ar spune, dar aceasta nu mai este vîrsta primei explozii lirice. Gîndiţi-vă numai cum sunau versurile în care acest gen de „tînăr poet" cînta primul sărut, fiorii primei întîlniri ş.a.m.d. Subiectul era în mare măsură „construit", iar sentimentele reconstituite din amintire — rîde Dolmatovski.

...Pe cînd acum, e îmbucurător că putem semnala poeţi de 18, 19 şi 20 de ani, băieţi şi fete pentru care primul sărut e într-adevăr proaspăt, iar lacrima primei decepţii amoroase încă nu s-a uscat atunci cînd devine vers. Şi acest lucru mi se pare foarte important. Dintre aceştia merită să amintesc pe Evgheni Vinokurov, Konst. Vanşenkin, Robert Rojdestvenski, Evgheni Evtuşenko, Tamara Jermuskaia, Liudmila Sipahina şi alţii. De la aceştia şi de la tovarăşii lor întru tinereţe cred că sîntem îndreptăţiţi să aşteptăm mesajul poeziei..

— Iubitorii de poezie din ţara noastră au remarcat poezia lui Leonid Martinov. Producţiile sale — atîtea cîte au fost traduse în româneşte — au stîrnit ecouri profunde...

— Martinov este fără îndoială un poet original şi valoros, dar nu face parte din generaţia cea mai tînără de poeţi. După cîte ştiu, el scrie versuri de vreo 35 de ani, aşa că în acest caz este vorba de maturizarea poeziei sale. De altfel Martinov nu este cîtuşi de puţin un caz izolat...

— Ce pregătesc poeţii sovietici în cinstea aniversării a 40 de ani de la Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie?

— Tema Revoluţiei străbate cele mai multe din versurile incluse în cea de a doua culegere „Deni poezii", care se află acum în pregătire. Cei mai de seamă reprezentanţi ai poeziei sovietice, precum şi pleiada de tineri poeţi, vor fi prezenţi în această culegere. În afara de aceasta, revistele literare şi editurile vor tipări noile producţii poetice, odată cu retipărirea celor mai valoroase opere poetice realizate în perioada sovietică.

— Şi ultima întrebare: la ce lucraţi în prezent?

— Am terminat de curînd un roman în versuri: „Voluntarii", inspirat de epopeea eroică a tineretului nostru sovietic. În prezent, lucrez la ecranizarea acestui roman. Şi bineînţeles, scriu versuri, cîntece, ca de obicei.

★

Se făcuse tîrziu. Timpul fixat pentru convorbirea noastră fusese depăşit cu mult. De vreo două ori, secretara îşi făcuse apariţia în birou, pentru a-l anunţa, discret, pe Dolmatovski că în camera alăturată e aşteptat de un grup de tineri scriitori englezi veniţi la Moscova cu prilejul Festivalului.

Am părăsit biroul poetului şi în drum spre ieşire am străbătut sediul Uniunii scriitorilor care la acest ceas al zilei fremăta de viaţă. Iată-l pe poetul Jarov discutînd animat cu cîţiva oaspeţi din străinătate. Dincolo, s-a adunat grupul de scriitori însărcinaţi cu editarea buletinului informativ „Moskovski literator", menit să-i familiarizeze cu aspectele vieţii literare sovietice pe oaspeţii din străinătate care se interesează de problemele literaturii. Iată-l pe dramaturgul Aleksandr Stein („Un prieten din Rominia? Zdravstvuite, prietene, ce mai nou pe la dvs. în ţară? Ce face..." Urmează un potop de nume, despre toţi dramaturgul se interesează, întreabă, cere amănunte, le trimite salutări) prezentînd altui grup semnificaţia diagramelor care înfăţişează răspîndirea cărţii sovietice în lume.

Am părăsit clădirea din strada Borovski 50, gîndindu-mă că asemeni oamenilor, casele au şi ele istoria, destinul lor, care ar merita cu prisosinţă osteneala unei istoriografii.

Victor Rusu

Moscova, august 1957

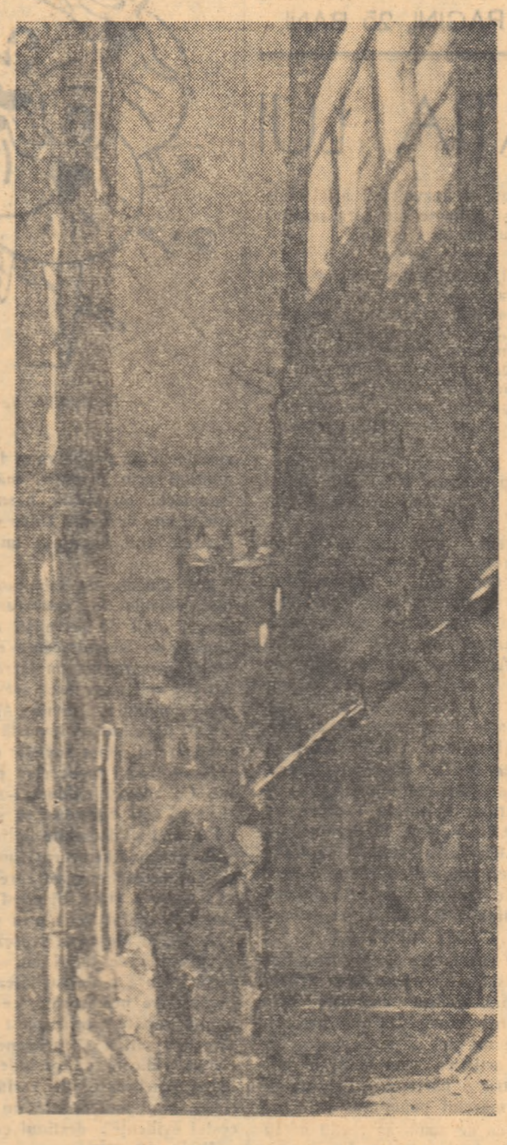

„Noapte" — pictură în ulei de Salakohov

P. Kudreavţev

Grăuntele

Sburdă iar în larg şăgalnic vînt
Printre clăi de grîne, rînduri, rînduri;
Un grăunte iau de pe pămînt
Şi privindu-l deapăn fir de gînduri.
Cîtă trudă e cuprinsă-n el,
Soare, visuri, cea dintîi tristeţe;
Drumul tău în tren, avînt şi zel,
Într-un fund de stepă, tinereţe.
Ascultă o ţară, tot norodul,
Glasu-acelui depărtat ţinut,
Noii ţarini aşteptîndu-i rodul
Cum ţi-aştepţi întîiul prunc născut.
Iată-l, bob de soare, luminos,
În ceas bun la oameni buni soseşte;
Celor ce din nou pămînt l-au scos
Azi norodu-ntreg le mulţumeşte.

în romîneşte de Vlaicu Bîrna

Vitrina

Problemele omului nou

Anna Karavaeva: „Fabrica de cherestea"

Aparent, romanul recent tradus „Fabrica de cherestea", al Annei Karavaeva, — cunoscuta autoare a trilogiei „Patria", — perindă înaintea cititorului crîmpeie şi imagini din istoria ridicării unui uriaş combinat industrial, undeva într-un colţ îndepărtat al Uniunii Sovietice. Dar îndărătul problemelor tehnice, a datelor care măsoară precis şi rece limitele construcţiei, autoarea a ştiut să scoată puternic în relief dimensiuni umane impresionante, conflicte şi drame sufleteşti care recompun sintetic figura morală a omului sovietic în tot ceea ce are ea mai caracteristic. Nici unul dintre eroii principali ai cărţii, nici comunistul Ogneov, conducătorul marelui şantier, nici Vahirev, preşedintele comitetului executiv sătesc, nici Ksena Kudreai, tînăra păzitoare a pădurii din vecinătatea construcţiei — nu sînt desprinşi de problemele lor intime, lipsiţi de sentimente autentice, fireşti. Dimpotrivă, ceea ce urmăreşte scriitoarea este tocmai de a demonstra că forţa remarcabilă de care dau dovadă eroii, înfruntînd greutăţile construcţiei, rezidă în capacitatea lor de a trăi o intensă viaţă sufletească, de a lupta cu tenacitate pentru dobîndirea propriei fericiri.

Ceea ce este mai personal în felul de a fi al fiecăruia nu este neapărat ostracizat în afara fiinţei lor; ei iubesc şi se zbuciumă, se frămîntă în munca lor de fiecare zi ca şi pe planul rezolvării celor mai intime probleme, cu acelaşi sentiment al răspunderii pentru aflarea drumului adevărat şi unic în viaţă.

Ideea fundamentală a romanului evidenţiază astfel o trăsătură tipică omului sovietic: robusteţea exterioară, umanitatea sa profundă căreia îi sînt deopotrivă străine complicaţiile psihologizante, căutările nesăbuite şi himerice ca şi renunţările nefireşti la tot ceea ce constituie bucuriile vieţii. În prim planul acţiunii evoluează comunistul Ogneov, luptător călit pe frontul împotriva albilor, care actualmente a devenit dîrz conducător al construcţiei.

Părăsit de soţia lui legitimă, care a plecat cu un înalt funcţionar „la centru", despărţit de mult de Elena Pehtina, o femeie pe care o iubise în trecut, Ogneov caută să-şi depăşească frămîntările, să-şi refacă viaţa. Munca lui entuziastă pe şantierele construcţiei, dăruirea sa cauzei generale nu subliniază şi nici nu exclude cîtuşi de puţin planul intim al gîndurilor şi visurilor eroului. Fermitatea şi inflexibilitatea lui Ogneov, pe care cei din jur se simt tentaţi uneori să le califice drept „duritate", ascunde de fapt o mare sensibilitate, o vivacitate de adolescent a sentimentelor şi pornirilor sale spontane. Or aceasta este şi marea calitate a scriitoarei; povestindu-ne acest crîmpei caracteristic din viaţa inginerului Midiaev sau a lui Ogneov, ea a ştiut să ne dovedească — prin intermediul imaginilor epice care se succed cu o uimitoare vioiciune (alternînd aspecte din munca eroilor cu cele din viaţa lor personală) — că planul cauzei comune ca şi cel al intimităţii se sprijină şi se consolidează reciproc. Din momentul sosirii Elenei care revine cu copilul lui, cu Vsevka, Ogneov capătă parcă un piedestal mai puternic, o capacitate de rezistenţă infinit sporită în lupta cu molima care ameninţă să-i împrăştie oamenii care lucrează pe şantier, sau în lupta împotriva dezorganizatorilor şi a duşmanilor construcţiei. Episodul acela în care Ogneov are dintr-odată revelaţia comorii imense pe care o constituie pentru el femeia iubită şi copilul lor, îţi se întipăreşte adînc în minte. Este o imprejurare în care idealul etico-estetic al autoarei se afirmă explicit; viaţa contemporană — pare să spună ea — aparţine tocmai acestor oameni puternici şi hotărîţi în acţiunile lor, de neînvins, pentru că ei se dezvoltă armonios şi multilateral şi ca luptători şi ca amanţi pătimaşi şi ca organizatori iscusiţi, dar şi ca părinţi sentimentali şi plini de tandreţe. Către această concluzie converg toate firele narative ale romanului. O interesantă antiteză realizează Anna Karavaeva, opunîndu-i lui Ogneov figura tehnicianului Bucelski. De o duioşie stropoasă, mimînd o generozitate boemă, acesta permite muncitorilor să fure sau să se îmbete, sprijină dezmăţul în numele unei pălăvrăgeli dulcegi şi ridicole despre apărarea „libertăţii sentimentelor delicate şi hipersensibile ale omului". Mentalitatea mic-burgheză, retrogradă a personajului, care se traduce printr-o perpetuă văicăreală, nemulţumire şi tînjeală după o fericire iluzorie absurdă, marchează un contrast semnificativ cu stabilitatea lăuntrică a lui Ogneov, cu atitudinea sa făţişă, bărbătească, în faţa tuturor încercărilor vieţii.

Tipul de erou al romanelor Annei Karavaeva se distinge tocmai prin acest aliaj sufletesc în care tăria, consecvenţa şi însuşirile de luptător comunist se îngemănează indisolubil cu trăsături adînc omeneşti care dau acestui fond principial şi înaintat un relief şi o expresie emoţionantă, de neuitat. Şi se pare că acesta este şi unul dintre argumentele care ne îndreptăţesc să înţelegem marea actualitate a figurii lui Ogneov, a acestui activist care ştie să se comporte atît de firesc şi ca ostaş al partidului şi ca om întreg, complex, căruia „nimic din ceea ce este omenesc nu-i este străin". Şi ca şi el, ceilalţi eroi ai romanului cum sînt inginerul Midiaev sau Ksena Kudreai, afirmă în esenţă acelaşi punct de vedere asupra profilului moral al omului sovietic.

Caracterul pasionant al romanului rezidă tocmai în această pledoarie înflăcărată pentru dezvoltarea armonioasă a omului îmbogăţit sensibil de marile idei ale epocii comuniste, capabil să se dezvolte multilateral, ca o unică fiinţă care nu poate urî fără a iubi, care trăieşte cu trup şi suflet clipele datoriilor obşteşti ca şi ale satisfacţiilor pe care i le conferă aflarea fericirii personale.

Miron Dragu

Actualitatea lui Stendhal

Paralel cu discuţia în jurul problemelor realismului, în Uniunea Sovietică se desfăşoară o vastă acţiune de reconsiderare a moştenirii clasice realiste. Scriitori şi istorici literari îşi aduc contribuţia la reconsiderarea marilor scriitori realişti ruşi şi străini.

Astfel, Ilia Ehrenburg publică în nr. 6 al revistei Inostrannaia literatura un amplu articol. **Lecţia lui Stendhal.** Mărturisindu-şi admiraţia pentru acest mare creator, cunoscut în timpul vieţii sale mai mult de poliţiştii care-i urmăreau fiecare mişcare decît de cititori, şi huiit sau privit cu o superioritate distantă de confraţi, dar care a cucerit posteritatea în aşa măsură încît azi îl simţim foarte apropiat nouă, Ehrenburg crede că secretul izbînzii lui Stendhal se datoreşte **veridicităţii extraordinare a operelor sale.**

Dar veridicitatea aceasta nu este rodul unei obiectivări reci: dimpotrivă, **a pasiunii** clocotitoare. Stendhal — notează scriitorul sovietic — n-a privit comedia umană din lojă; o joacă singur. Şi punea foarte multă pasiune în acest joc, în dragoste, în politică, în artă, în ura lui împotriva făţărniciei şi linguşirii. Stendhal a fost un pasionat. „Nimeni n-a gustat mai din plin bucuriile vieţii ca dînsul şi nimeni n-a suferit mai mult de pe urma ei".

Pasiunea nu exclude însă autoanaliza. Stendhal considerîndu-se — cum o mărturisea — „un observator al inimii omeneşti", îşi analiza trăirile ca pe ale unui erou de roman. De aceea se poate afirma că biografia lui a prevestit conţinutul şi caracterul operei sale, că romanele lui au fost mai întîi trăite şi numai după aceea scrise. Acestei bogate **experienţe** personale i se datoreşte veridicitatea operei stendhaliene. Vorbind despre eroii săi, el putea vorbi cu pasiune dar şi cu luciditatea şi obiectivitatea cu care ar fi putut vorbi despre sine.

Veridicitatea explică însăşi durata creaţiei sale. În legătură cu aceasta Ehrenburg relevă unele particularităţi ale artei lui Stendhal. În primul rînd, interesul lui acut pentru caractere, pasiuni, destine şi dispreţul său total pentru recuzită adică pentru înfăţişarea mediului în care se mişcă eroii, a mobilierului de care se folosesc, a vestmintelor cu care se îmbracă, a podoabelor. Prilej de a combate o seamă de prejudecăţi, împărtăşite cîndva nu de puţini scriitori mari, după care caracteru realist al unei opere s-ar datora acestor detalii exterioare, şi nu în primul rînd detaliilor psihologice prin mijlocirea cărora se reliefează caracterele. „Ambianţa, costumele, obiceiurile se învechesc — scrie Ehrenburg — mult mai repede decît pasiunile". Stendhal, neglijînd elementul perisabil şi punînd accentul pe esenţial, pe peren, a durat.

Autorul articolului insistă, de asemenea, asupra dezgustului lui Stendhal pentru acţiune ca atare. Analist de pasiuni, Stendhal trece în fugă peste acţiunea propriu zisă, reclamînd în această privinţă concursul lectorului, a cărui fantezie o incită numai, dar n-o satisface din plin. De aci şi marea lui sobrietate. Exemplele care se oferă în articol sînt deosebit de grăitoare şi îi prilejuiesc o răfuială cu scriitorii captivi prejudecăţii după care valoarea unui roman ar fi condiţionată de descrierea minuţioasă a acţiunilor, de existenţa şi frecvenţa scenelor „tari".

„Intriga pentru Stendhal — spune Ehrenburg — nu însemna mai mult decît miturile religioase pentru pictorii necredincioşi ai Renaşterii tîrzii", adică un cadru numai, expunerile lungi fiind înlocuite cu dialoguri, analize, monologuri, mărturisiri.

Sfaturile postume ale lui Stendhal ar putea fi ascultate cu folos şi de către scriitorii noştri. Nu e doar întîmplător că în majoritatea rebuturilor noastre literare avem de-a face fie cu descrieri amănunţite ale unor complicate procese tehnologice, iar cînd acţiunea se consumă la ţară a obiceiurilor pitoreşti (aceasta, chipurile, din necesitatea de a înfăţişa cît mai realist mediul respectiv), fie cu numeroase acţiuni violente: bătăi, violuri, incendieri, atacuri, crime etc., prin care naivii autori consideră că pot capta interesul cititorului. Ambianţa, acţiunea se justifică artistic atît timp cît servesc luminării unui caracter, unei pasiuni. Observaţia exterioară nu poate suplini observaţia interioară, experienţa personală a scriitorului, şi te condamni singur cînd fără o asemenea încărcătură încerci să faci proză — iată unul din învăţămintele, şi nu de mică importanţă, pe care Stendhal ni le oferă.

Neglijînd ambianţa exterioară, clasicul realismului francez n-a neglijat însă marile probleme ale epocii, n-a abdicat niciodată de la rolul de „cronicar istoric". În vremea lui, politica ocupa un loc important în viaţa oamenilor. Stendhal, el însuşi militant politic, îi acordă un spaţiu apreciabil în romanele sale, şi, cum nu se complace în rolul de arbitru, nu ţine deloc să-şi ascundă nici simpatiile, nici antipatiile.

Cum e posibil să nu se fi învechit atîtea pagini din **Roşu şi negru, Mănăstirea din Parma, Lucien Leuwen,** în care abundă descrierea evenimentelor politice? Tendenţiozitatea nu jeneză opera, dacă s-a ivit dintr-o mare pasiune, om politic, Stendhal nu era totuşi un politician; el dispreţuia interesele politice de moment, nu era sclavul conjuncturii, ci privea lucrurile mai adînc şi mai departe, interesat de semnificaţia şi direcţia evenimentelor, de sentinţa pe care istoria urmează s-o pronunţe. În sfîrşit, în oamenii pasionaţi de politică, el vedea caractere umane şi, în felul acesta, îi salva de la o moarte rapidă.

Înfăţişînd defectele unei **anumite** epoci şi ale unei **anumite** societăţi, el a făcut-o atît de profund, încît ele sînt înţelese de oamenii **oricărei** epoci şi **oricărei** societăţi. Urîndu-i, de pildă, pe iezuiţi pentru făţărnicia lor, el nu se mulţumea să le arate numai masca, dar şi **dragostea** lor pentru mască; pe el nu-l preocupa persoana ci esenţa tiranului.

S-ar putea oare — o singură clipă — pune la îndoială valoarea unor astfel de învăţăminte astăzi, cînd preocupările politice s-au general zat, se află pe primul plan, cînd oglindirea omului în afara politicii e cu neputinţă şi cînd epoca impune scriitorilor mari obligaţii? Şi n-ar fi oare spulberate nu numai prejudecăţile apolitice, dar şi temerile, care, la o primă şi superficială privire, ar părea justificate, dacă scriitorii noştri ar trage din lecţia lui Stendhal toate învăţămintele necesare? Mai ales că Stendhal care iubea atît de pasionat adevărul, care ura falsul patetism, şi vorbăria goală ne mai învaţă că a fi tendenţios în artă nu înseamnă a schimba proporţiile şi a înlocui acţiunile eroilor prin ideile romancierului, căci „arta nu suportă nici un fel de făţărnicie". Nu poate constitui aceasta o cură împotriva idealismului şi declarativismului searbăd, care a putut fi observat cîndva în literatura noastră?

Ehrenburg se ocupă îndeaproape şi de stilul lui Stendhal, a cărui sobrietate şi nervozitate se apropie foarte mult de ale contemporanilor noştri, şi insistă asupra urii lui Stendhal împotriva literaturizării, a falsei poetizări, a retorismului searbăd. Or, cu toate că unii scriitori tineri mărturisesc o admiraţie nestrămurită pentru opera regretatului Camil Petrescu, în rîndurile lor, calofilia a rămas încă o boală destul de răspîndită, ca şi patetismul fabricat pentru circumstanţă, ca şi vorbăria goală, de altfel. I-aş invita călduros pe aceştia să mediteze asupra următoarei fraze, aparţinînd lui Stendhal, citată în articolul respectiv: „Nu trebuie să reproşăm marilor maeştri ai picturii, răceala. În cursul vieţii mele am văzut numai cinci sau şase acte eroice şi am fost uimit de simplitatea eroilor".

Această, cu atît mai mult cu cît Stendhal a trăit într-o epocă de revoluţii şi de războaie şi n-a fost numai un observator, ci un participant activ al evenimentelor.

Eugen Luca

Carnet

Un interesant studiu lexicografic a apărut în editura Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. Este vorba de primul volum din Dicţionarul limbii lui Puşkin, la alcătuirea căruia un grup de savanţi lingvişti a lucrat timp de 25 de ani. Dicţionarul are o deosebită însemnătate mai ales pentru specialişti, oferind o cheie sigură pentru cunoaşterea şi înţelegerea mijloacelor lingvistice folosite în creaţia sa de marele poet rus, fiind, totodată, şi un interesant manual de istorie a limbii literare ruse.

★

Secţia din Leningrad a Societăţii pentru răspîndirea ştiinţei şi culturii a scos de sub tipar o interesantă broşură a criticului literar I. Eventov despre viaţa şi opera poetului Serghei Esenin. Lucrarea aduce un bogat material informativ asupra primilor ani de creaţie ai poetului; în acelaşi timp ea se ocupă de influenţele care pot fi descoperite în opera poetului, precum şi de relaţiile sale cu Blok, Maiakovski şi cu alţi poeţi contemporani cu el.

★

În editura **Goslitizdat** din Moscova a apărut primul din cele cinci volume de „Însemnări din anii de război" ale lui Vs. Vişnevski. Volumul publicat îmbrăţişează una din cele mai grele şi mai încordate perioade din istoria Marelui Război pentru Apărarea Patriei — perioada blocadei Leningradului. Autentic document istoric, scris într-un remarcabil stil literar, „Însemnările" dau cititorului posibilitatea de a cunoaşte situaţia de pe front, viaţa artistică şi culturală din Leningradul asediat şi figura morală a apărătorilor oraşului.

Asaltul asupra imposibilului

Închipuiți-vă că, folosind o fantastică mașină de explorat timpul, asemenea celei concepute de Wells în faimosul lui roman, ați întoarce roata vremii înapoi cu vreo două milenii și ceva. Vă găsiți în Atena, în secolele înfloritoarei civilizații grecești. Ați intrat în vorbă cu unul dintre înțelepții anticei Elade, priceput în ale filosofiei, matematicii, astronomiei și medicinei, încrezător în puterea cunoașterii omenești.

Povestiți-i că există un mijloc de a-ți face auzit glasul, într-o clipită, peste mări și țări, de a-ți arăta chipul până hăt, departe, că în câteva zile se poate ocoli Pământul zburând prin aer, că omul făurește mări artificiale, că ne aflăm în pragul călătoriilor cosmice, descrieți-i forța uriașă a energiei nucleare...

Cred că nu vă îndoiți ce va gîndi bătrînul elin. Considerînd că astfel de realizări sînt de domeniul **imposibilului**, al utopiei, va rîde în barbă și își va imagina că drumul pe care l-ați parcurs în timp v-a luat mințile. Pentru el toate acestea sînt de neconceput, sînt cu neputință.

Hotarele posibilului — hotare mobile

Dacă ne gîndim puțin, vedem însă cum progresul științei și tehnicii, bazat pe inventivitatea și practica omenească, a împins tot mai departe hotarele posibilului, îngustînd treptat din ce în ce mai mult zona rezervată lucrurilor socotite irealizabile.

În Evul Mediu se credea că nici un fel de mașină pusă în mișcare de om nu va putea produce o cantitate de lucru mai mare decît cea introdusă în ea. Și acest argument părea logic, rațional; el se baza pe experiența folosirii unor mecanisme simple — ca pîrghiile, scripeții, roțile dințate — care transformau doar forța omului, fără a o putea spori. Dar iată că regele abur și miraculoasa scînteie electrică au făcut să se năruie aceste convingeri, care păreau întemeiate pe cel mai desăvîrșit bun simț. Toată lumea știe că muncitorul care aruncă cărbuni în cazanul unei instalații de forță cheltuiește o energie incomparabil mai mică decît rezervele energetice care sînt eliberate prin arderea combustibilului și puse să acționeze. Să extindem exemplul pînă la energia nucleară, dîndu-i astfel dimensiuni astronomice.

Sau să amintim poate că în secolul trecut savanții renumiți declarau sus și tare că, orice încercare de a realiza un aparat de zburat mai greu decît aerul este sortită eșecului (totuși avioanele s-au ridicat de pe sol și au zburat!). Să amintim că înaintea inventării anesteziei, chirurgii socoteau cuțitul și durerea pentru totdeauna legate una de alta. Și totuși...

Hotărît lucru, imposibilul bate în retragere așa cum se topește primăvara zăpada sub bătaia razelor Soarelui.

Un accelerator al intelectului omenesc

Nimic nu dovedește mai convingător cele spuse pînă acum decît uluitoarele progrese ale chibernetici.

Nu sînt oare extraordinarele mașini electronice, realizate în U.R.S.S. S.U.A, Franța și alte țări, dezmînțiri vii ale imposibilului? Să fi spus, pe la începutul veacului nostru, cuiva, că mașinile electronice vor ajunge să calculeze într-o secundă sau două, orbitele unor asteroizi la care socotitori încercați lucrează de obicei săptămîni sau luni întregi, că vor izbuti să execute operații complicate de selecție și analiză, ba chiar să traducă texte dintr-o limbă într-alta — dac-ai fi spus toate astea cine ar fi crezut, cine te-ar fi luat în serios?

Dar ce nu fac oare aceste minuni ale științei și tehnicii moderne? O informare extrem de bogată asupra acestui domeniu oferă amplul articol publicat în numărul pe iunie a.c. al revistei sovietice „Okteabr" de inginerul I. Radunskaia.

Au trecut 8 ani de cînd s-a realizat o rafinărie de petrol dirijată în întregime de o mașină electronică și au trecut patru ani de cînd o mașină electronică a izbutit să piloteze avioane pe traiectorii complicate, conducînd navele aeriene mai precis decît orice pilot. În anul 1955, la Moscova, o mașină electronică a tradus din limba engleză în limba rusă, fragmente dintr-un manual de matematică. E adevărat că un an mai devreme, o mașină asemănătoare izbutise să traducă la

New York unele texte din rusă în engleză, dar era vorba de **fraze special alcătuite** și deci mai elementare. Dar acestea nu sînt performanțele cele mai uimitoare. Anul trecut, de pildă, o mașină electronică a compus o suită clasică pentru cvartet de coarde, o alta a conceput și redactat o scrisoare de dragoste (e adevărat, nu prea mișcătoare!), o alta a izbutit să rezolve probleme complicate de șah.

S-au realizat mașini electronice capabile să dirijeze strunguri, agregate de așchiat metalele, să reglementeze procese tehnologice complicate, ca topirea oțelului, prelucrarea petrolului, producția chimică și nucleară, să conducă întregi rețele de transport.

Sînt cazuri în care mașina electronică se dovedește mai eficientă decît omul — desigur ca instrument în mîinile lui. Închipuiți-vă de pildă că la o mare centrală electrică s-a produs o avarie. Cît timp aceasta durează, munca normală a unei întregi regiuni este profund tulburată. Utilajele acționate electric se opresc, în birouri și case de locuit se stinge lumina. Chiar un dispecer experimentat are uneori nevoie de ore întregi pentru a descurca situația. Iar fiecare minut înseamnă o pierdere de producție, după cum e și neplăcută pentru confortul oamenilor.

Mașina electronică de calcul poate numai într-o fracțiune de secundă să stabilească cu precizie toate împrejurările în care s-a produs avaria, să precizeze cîteva căi de lichidare ale ei, să aleagă dintre acestea pe cea mai bună și să treacă la traducerea ei în viață! Iată avantajele unui... dispecer automat.

O economie enormă de muncă va prilejui folosirea largă a mașinilor electronice cu acțiune rapidă în domeniul planificării și evidenței. Uriașul torent de informații care vin la organele de planificare și ministere de la întreprinderi și alte unități economice vor putea fi puse cu mare ușurință în evidențe simple și fără greșeli, sistematizate și într-o anumită măsură analizate din diferite puncte de vedere. Toată partea de statistică și calcul pe care o implică planificarea va fi efectuată cu un succes și o viteză neînchipuit de mare de către mașină. Aceasta va avea o mare importanță pentru economisirea timpului de lucru în economia socialistă.

Mașina electronică ne apare astfel ca un accelerator al intelectului omenesc, care izbutește să rezolve anumite probleme puse de om, mai repede și mai bine decît ar putea s-o facă acesta singur.

Cum se săvîrșește minunea

Nu e ușor să explici principiile care stau la baza mașinilor electronice. Acestea se bazează în mare măsură pe cele mai recente cuceriri ale fizicii și matematicii, iar limbajul fizic și matematic s-a complicat în ultimele decenii nespus de mult. Totuși o idee putem să ne facem.

Mașinile chibernetice dispun de un număr enorm de celule elementare, care pot fi comparate, fiecare în parte, cu un lăcăt obișnuit. Ca și lăcătele, aceste celule pot fi sau deschise sau închise, aceste stări corespunzînd semnificației „da" sau semnificației „nu". Unind în fel și chip aceste celule se pot obține și combinații logice mai complicate. Chiar dacă fiecare element al mașinii răspunde doar prin „da" și „nu"., calculatorul trebuie să știe să fracționeze problemele complicate într-o serie de probleme mai simple, accesibile mașinii, în așa fel, încît prin combinații logice elementare să se obțină pînă și rezolvarea celor mai complicate probleme matematice. Așa procedează de altfel și omul, căci pentru a rezolva o problemă complicată, el caută să o reducă la cîteva probleme mai simple.

Pe lîngă problema de rezolvat, indiferent de natura ei, în mașină se introduce de asemenea **programul**, adică normele, regulile, legile care constituie baza rezolvării ei. Desigur că e vorba de reguli matematice precise și de legi de logică formală.

Mai ciudat le pare unora că mașina electronică are de asemenea „memorie". În mașină se introduc blocuri speciale de memorare a problemei, programului, rezultatelor acțiunii.

Fără memorie n-ar putea dirija mașinile electronice procesele tehnologice. Primind de la aparatele de măsură informații cu privire la starea obiectului dirijat, mașina electronică le compară necontenit cu rezultatele memorate ale calculelor efectuate inițial. În caz că mărimile comparate nu corespund, mașina electronică de dirijat dă organelor executoare „dispozițiile" de corectare necesare.

Mai mult. Nu numai că mașina electronică „ține minte" cea mai bună variantă de dirijare, dar ea „învață" în procesul de muncă, acumulează experiență. Asemenea sisteme de dirijare au fost numite sisteme cu „autoacordare". Lor le aparține viitorul

În ultimul timp au fost create sisteme de „memorie" cu totul noi, care pot memora miliarde de semne și le pot păstra timp de 50—100 de ani.

Și totuși... există limite

E firesc să ne întrebăm, la capătul unei astfel de prezentări, dacă aceste mașini, care îndeplinesc funcții ale intelectului omenesc, pot înlocui cu totul omul.

Fără îndoială că în multe domenii este foarte recomandabil ca omul să fie înlocuit de mașină. E vorba de calculele cu un număr imens de cifre și care necesită un mare volum de muncă, la dirijarea unor procese de muncă complicate, la muncile în condiții vătămătoare, la unele procese unde omul nu reușește să reacționeze la timp, adică nu poate „prelucra" suficient de repede torentul de informații obținut, pentru a trage concluziile necesare.

Dar în munca cu adevărat creatoare, mașina, oricît de perfecționată, nu poate să se substituie omului, ci cel mult să-i fie de un imens ajutor. Oricîtă muncă statistică și calcul vor fi economisite de mașinile electronice în planificare, esența planificării, ca proces de creație, planul propriu zis de perspectivă pentru obținerea unui efect economic maxim, nu-l va putea făuri decît omul. Mașina electronică va ajunge să traducă texte tehnico-științifice tot mai complicate, rezolvînd problemele ridicate de ordinea diferită în frază a acelorași cuvinte în feluritele limbi, de înțelesul diferit pe care îl pot avea multe cuvinte după context, de regulile gramaticale, dar niciodată nu

va izbuti să redea nuanțele unui text literar. Niciodată gîndirea științifică creatoare, care a dat atît de mult omenirii, nu va putea fi înlocuită de mașina chibernetică; cel mult, se va servi de ea.

Acest lucru e cît se poate de firesc. Omul are conștiință, individualitate, originalitate. Mașina electronică însă este condamnată să urmeze orbește voința omului care a creat-o, să îndeplinească ceea ce i se poruncește — dar să îndeplinească totul cu o repeziciune și precizie uimitoare, de la început și pînă la sfîrșit.

I. M. Ștefan

VERSAILLES — 60° latitudine nordică

La Leningrad, bogatul program al „Inturist"-ului prevede între altele vizitarea Peterhofului, — astăzi Petrodvoreț — reședința de vară a împăratului Petru I.

În fața masivului hotel „Europa" motoarele autocarelor zumzăie nerăbdătoare. Știu că am de-a face cu punctualitatea nedezmințită încă de la Kiev a sovieticilor, așa că la 10 fix, ora anunțată încă din ajun pentru pornire, mă aflu instalat în partea din față a spațiosului autovehicul. Într-o romînească corectă, deși cu pronunțat accent rusesc, ghidul anunță itinerariul Tovarășii de drum îl notează în bloc-notes-uri cu scrupulozitate. Șoferul, o namilă de om ras spelcă, cu fața toată numai zîmbet și bunăvoință, ambalează motorul. Pornim...

Prin fața ferestrei se perindă din nou străzile largi, asfaltate, uimitor de curate ale orașului, construit după un fără de cusur plan geometric. Clădirile, fiecare în parte lucrări arhitectonice de cel mai desăvîrșit gust, defilează în culorile vii ale Leningradului: verde, cărămiziu, galben, estompate armonios în viteza mașinii. Se pierd în depărtare monumentala catedrală Isakievski, a treia din lume ca mărime după Sfîntul Petru din Roma și Sfîntul Paul din Londra, clădirea Sovietului orășenesc cu frontispiciul împodobit de ordine, distincțiile acordate pentru eroismul cetățenilor Leningradului în grelele încercări ale Revoluției, războiului civil și mai apoi ale îndîrjitului asalt fascist care s-a frînt la numai cîțiva kilometri de porțile cetății. Parcurgem în goana mașinii încă cîteva din podurile care leagă cele 101 insule pe care se află construită această fermecătoare Veneție nordică și pătrundem în periferii, vorba vine, căci orașul se termină neașteptat de brusc, în cîmp, cu aceleași clădiri majestuoase, de proveniență mai recentă, dar construite în același stil unitar, zugrăvite în aceleași tonuri armonioase, caracteristice întregului ansamblu arhitectonic al orașului. Uzinele „Kirov", apoi imensitatea cîmpiei presărată cu boschete de arbori. În depărtare Neva își poartă tumultuos undele spre mare.

Autocarul înghite trepidant kilometri după kilometri. Pînă la Peterhof, 29. Gîndul lunecă odată cu peisajul și, neașteptat, începe să călătorească înapoi, către trecutul înnegurat de ani. Imaginației îi vine într-ajutor un gobelin îndelung admirat în ajun la Ermitaj: statura impunătoare a lui Petru I scrutînd cu ochi de uliu depărtările. Cu pași de uriaș străbate smîrcurile Nevei. În urmă-i, abia ținîndu-se de el, demnitari învesmîntați în aurite caftane înseamnă pentru vremea lor și pentru posteritate luminatele-i dorinți. Se pun temeliile Petersburgului...

Din visare mă trezește vocea ghidului. Mă reîntorc la prezent și nu tocmai la prezent. De jur împrejur cîmp neted. În depărtare fumegă industria Leningradului. Privesc atent, trăgînd cu urechea la indicațiile ghidului. Trecem linia frontului... În stînga autostrăzii, pe un piedestal, un tanc. Primul tanc care a străpuns blocada fascistă. Pe întinsul cîmpiei, astăzi liniștite, mai pot fi zărite urmele sinuoase ale tranșeelor înecate în vegetația abundentă a ultimelor ploi. Ceva mai departe o rotondă în ruine, probabil fostă casă de odihnă cu urme de eleganță în coloanele prăbușite; statul major al armatei de apărare reperat de nemți și bombardat cu sălbăticie din aer și de pe pămînt. Emoția urcă încet, nestăvilit, se oprește undeva în gît. Numai aici, la porțile Leningradului, poți reconstitui uriașa încleștare pe viață și pe moarte a celor două armate, mai bine spus a celor două lumi. 15 km pînă la porțile orașului... Tunurile băteau în periferii... Neasemuită epopee a Leningradului! Am urmărit-o cu emoție și încordare în însemnările de front ale Verei Inber. Am încercat de multe ori să-mi imaginez eroica rezistență, oamenii, îndîrjitele lor eforturi dar abia aici, privind orașul cu propriii mei ochi, admirîndu-l în deplinătatea frumuseții sale care te îmbie către meditare și poezie, am putut realiza întreaga barbarie pe care au înfruntat-o minunatele lui clădiri, mărturie a secole de civilizație, minunații lui oameni pe care în nopțile albe i-am privit îndelung în timp ce visau cu ochii pierduți în neastîmpăratele valuri ale Nevei ce scaldă cheiurile orașului în drumul lor spre mare...

Ne apropiem de țința călătoriei. În zare, dunga albastră a Balticei. De-a lungul autostrăzii se înșiruie acum vile cochete, îmbietoare locuri de popas înviețuite în verdeață. În curți zburdă copiii. Sus, pe cer, jucîndu-se neastîmpărat în adierea vîntului marin se înalță un balon roșu. Un băiețaș strigă ceva ridicînd mînuțele către firmament. Alături, mama îi mîngîie drăgăstos pletele căpșorului blond. Încearcă să-l imbace. Baloane asemeni celui pierdut se găsesc sumedenie în parcurile Leningradului... O frîntură din viața cotidiană sovietică care-și aduce contribuția la o și mai adîncă apropiere sufletească de acești oameni blonzi și înalți, cu ochii limpezi, buni, reflectînd parcă imensa pace pe care albastrul cerului baltic o răsfrînge în această zi de iulie asupra întregii firi... Autocarul frînează brusc. Am ajuns la Petrodvoreț.

Mai bine de un ceas nu fac altceva decît să admir fîntîni și iar fîntîni arteziene; după precizările ghidului sînt 182 la număr, pitorești presărate pe suprafața imensului parc de 120 ha. Un adevărat Versailles la 60° latitudine nordică.

Splendorile se contemplă de la înălțime, a cugetat cîndva un filozof. În lipsa unui promontoriu potrivit, mă mărginesc să le admir de jos, de la nivelul mării. Și impresia, în ciuda joasei altitudini, nu le știrbește nimic din grandoare. De obicei întîmplarea, oarba întîmplare, face o localitate celebră. Peterhoful nu pare însă a fi deloc rodul unei asemenea întîmplări. Avîntata imaginație a lui Petru I nu a venit de astă dată decît să completeze armonios și mai avîntata imaginație a naturii. Într-adevăr, locul ales de împărat pentru odihnă după împovărătoarele trebi ale împărăției este încîntător.

Îmi petrec privirile jur-împrejur: se pierd în depărtare, în frunzișul răcoros al miilor de arbori, al zecilor de mii de boschete. Din loc în loc peisajul este întrerupt de țîșnitura elegantă a unui îndrăzneț joc de apă. În apropierea țîșniturilor, închipuind parcă în lumina jucăușă a razelor de soare o gingașă dantelărie brodată în toate tonurile curcubeului, sute de leningrădeni aspiră cu nesaț răcoarea parfumată a parcului.

Plin de amabilitate ciceronele nostru, dublat acum de unul local, om realmente instruit, dovedind mai multe cunoștințe decît cele înserate la capitolul respectiv în Marea enciclopedie sovietică, ne servește o avalanșă de explicații. Numai cu mare greutate reușesc să reținem cîteva din amănuntele privind ansamblul parcului, pe care limbutul cicerone se pare că nici gînd n-are să le epuizeze. Construit în cursul secolelor XVIII și XIX, după indicațiile lui Petru cel Mare, de grădinari și arhitecți vestiți, decorat de pictori și sculptori cu renume între care Schlütter, Usov, Leblond, Michetti, Rastrelli, Peterhofu' îmortalizează artistic avîntul economic și cultural ca și victoriile Rusiei împotriva armatelor cotropitoare suedeze.

Palatul Mare care domină întregul ansamblu, ridicat în anul 1714, după un proiect al cărui autor a rămas necunoscut, a fost reconstruit între anii 1747—1752 în stil baroc rus de arhitectul italian Rastrelli, care i-a păstrat unele trăsături arhitecturale aparținînd epocii lui Petru.

Ghidul își exprimă regretul că nu putem vizita și interioarele cu sala tronului, sala de dans și vestita sală Cesmenski, deoarece războiul și-a lăsat și aici urmele și acum se lucrează la restaurare. Sîntem îndreptățiți în schimb către treptele care duc spre canalul debarcader, la care odinioară acostau luntrele galerelor lui Petru ancorate în golful Finic. Întreg grupul scoate o unitară exclamație de uimire și încîntare. Într-adevăr, priveliștea întrece în imaginație chiar și cea mai avîntată fantezie. Încadrată de două scări monumentale, de fîntîni arteziene, de grațioase statui în bronz aurit evocînd întreaga mitologie, opere ale sculptorilor Scedrin, Șubin și Prokofiev și de migăloase basoreliefuri executate de același neobosit Rastrelli, își revarsă apele spre canal scînteind feeric în soare, cascada mare. La poalele ei, în bazin și în mijlocul lui, răsfrîngîndu-și dezinvolt buzele, o imensă cupă în centrul căreia uriașul Samson rupe, într-un încleștat efort, gura unui leu dintr-ai cărui colți țîșnește un jet de apă de 20 metri înălțime. Minunatul grup statuar, ridicat în ziua Sfîntului Samson, la 25 de ani de la bătălia de la Poltava — explică ghidul—simbolizează victoria Rusiei asupra armatelor suedeze. Jur împrejur, delfini aurîți, îmbietoare naiade stropite din belșug de roua — aici de dragul statisticii am să fiu foarte exact — a 64 de fîntîni arteziene italiene construite în secolul XIX de sculptorul Voronihin.

La insistențele ghidului, care ne promite mereu alte surprize, ne despărțim cu greu de minunatul spectacol pentru a vizita parcul și cîteva din cele 122 de fîntîni care-l împodobesc. Într-adevăr, ghidul nu ne-a amăgit. Fiecare aleie, fiecare fîntînă luată în parte constituie o minunată și nepieritoare mărturie a geniului omenesc. Între paranteze fie spus, impresionant este și canalul lung de 22 km care alimentează cu apa lacurilor din împrejurimi întreg complexul de fîntîni, opera inginerului hidraulic V. Tuvolkov. Așa numita Cascadă a șahului le întrece însă în frumusețe pe toate. Imaginați-vă, dacă vă este cu putință, un tobogan lung de 20 de metri și lat de vreo 5, înclinat la 45 de grade, executat în întregime din mozaic alb și negru aidoma unei table de șah, mărginit pe ambele laturi de 10 statui, adevărate minuni sculpturale comandate special de Petru cel Mare pentru această

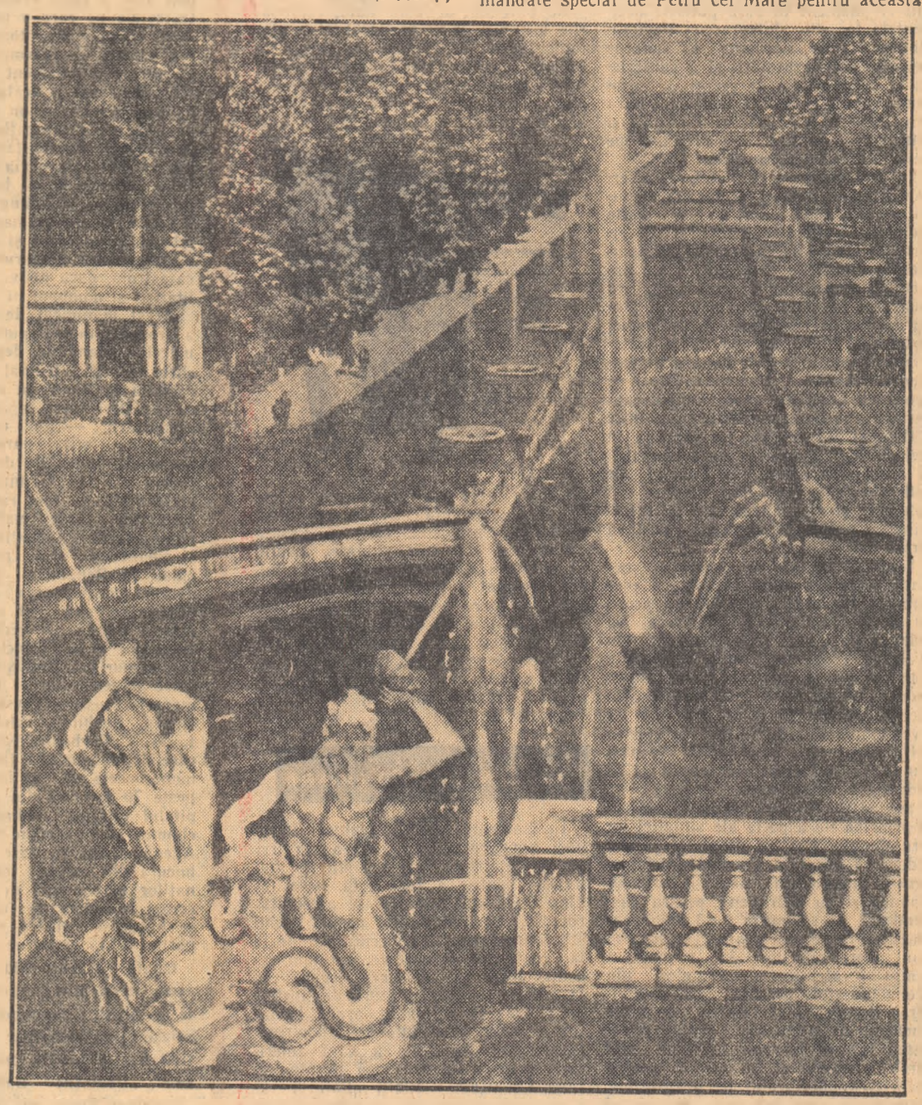

Fîntîni arteziene la Petrodvoreț

fîntînă, la Veneția. Apa țîșnește din gura unor dragoni aflați în partea de sus a pantei și se scurge vălurele-vălurele de-a lungul toboganului într-un bazin de la poalele fîntînii, de unde dispare misterios în adîncul pămîntului. Așa cum am admirat-o noi, fîntînii îi lipseau impunătorul vultur cu două capete, emblema coroanei lui Petru ca și nimfa și satirul, dispărute fără urmă în timpul războiului. În scurta lor stăpînire asupra Peterhofului, fasciștii au mai jefuit sau distrus și alte minunate opere din cele care împodobeau parcul. După război, din 188 de fîntîni nu au mai putut fi reconstituite sau restaurate decît 122. Printre ele, fîntîna piramidală înzestrată de sculptorul francez Paul Salem cu 365 de tuburi de diferite dimensiuni care-și unesc jeturile într-o grandioasă țîșnitură aidoma unei piramide, fontanele romane din marmură colorată imitînd întocmai anticele lor surori, și Fîntîna Soarelui construită în urmă cu 150 de ani și al cărei ingenios mecanism rotitor, în formă de disc solar, alcătuit de meșteri necunoscuți și distrus în timpul războiului a dat mult de furcă specialiștilor sovietici la reconstituire.

Traversăm aleea Marlinskaia lungă de 2 km și străjuită de uriași plopi piramidali, și după ce admirăm surprizele timpului lui Petru cel Mare: umbrela chinezească și stejarul stropitoare unde încasăm cîte-un duș neașteptat, în risetele nestăvilite ale celor preveniți, în fața ni se deschide brusc panorama unei pajiști presărată cu statuete aurite — vestiții clopoței, ne explică ghidul. În fund, un foișor în care recunosc amănunte caracteristice arhitecturii olandeze. Este **Mon Plaisir**, pavilionul preferat de petreceri al lui Petru cel Mare, o bijuterie arhitecturală în felul ei.

Nobilii și curtezanele nu mai sînt, săltărețele melodii chemînd la dans au încetat de mult să mai răsune, dar fantomatica lor prezență o simți în fiecare amănunt al trecutului cu îngrijire reconstituit — rușii își iubesc foarte mult istoria — pînă și în aleile sau băncile prevăzute cu ingenioase și neașteptate mecanisme stropitoare. Aici întîrzieții la petreceri — e bine să se știe că Petru era un om care ținea cu sfințenie la punctualitate — ca și cheflii care întreceau măsura, își primeau binemeritatul duș, menit să-i readucă mai repede în mijlocul tovarășilor de petrecere.

Umblăm de mai bine de patru ceasuri, sîntem istoviți de oboseală. O bancă fără „surprize" ne mai odihnește puțin, în timp ce elocventul nostru cicerone continuă să vorbească. În dreaptă-ne, o altă fîntînă. Fîntîna peștilor. În ea își scălda impunătorul trup împăratul Petru. Azuriul golfului Finic care închide priveliștea te îmbie la meditare: cîte eforturi au trebuit pentru ridicarea acestor splendide monumente care și astăzi, în secolul tuturor posibilităților, îți uimesc mintea și-ți farmecă ochiul.... Și cîte eforturi să refaci pietricică cu pietricică toate aceste minunății, glorioase vestigii ale trecutului! Cîtă vitalitate clocotește în trupul acestui popor de nebiruit! Samson rupînd gura leului și tancul întîlnit pe șosea, cu țeava tunului pîrjolită de foc îndreptată amenințător spre apus, Mon Plaisir și pădurea de coșuri fumegînde ale Leningradului, două prezențe a două epoci diferite, se asociază fără voie în minte.

Vizita a luat sfîrșit. Ne îndreptăm spre autocare, urmăriți de fluturările de mînă, de zîmbetele pline de simpatie ale sutelor de vizitatori veniți să se recreeze: este bucuria leningrădenilor pentru admirația pe care am arătat-o uneia din minunățiile orașului lor.

Al. Brătescu

Un mare centru de informare științifică

Dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea și în secolul al XX-lea, a avut printre altele drept urmare apariția unui uriaș număr de cărți și reviste cu caracter științific și tehnic. Numărul lucrărilor cu caracter științific apărute în secolul trecut este apreciat la peste 6.000.000; în veacul nostru literatura științifică a atins un volum de 250.000 titluri anual, din care numai în U.R.S.S. se editează 20.000 titluri. La acestea se adaugă mii de reviste de specialitate cu apariție regulată.

Pentru ca oamenii de știință și tehnicienii să poată găsi repede și la timp în această avalanșă informațiile care le sînt necesare pentru efectuarea diferitelor lucrări, ca și a se înlătura paralelismele în căutarea acestor informații și a se face economii de bani și forțe de muncă, s-a ajuns la crearea unor organisme complexe care să centralizeze informațiile tehnico-științifice cuprinse în literatură, să le claseze pe teme și să le pună la dispoziția celor interesați sub formă de mici referate, adnotări, note de literatură etc. Un astfel de organism este Institutul de informare tehnico-științifică al Academiei de Științe a U.R.S.S., pe care am avut prilejul să-l vizitez. Înființat în 1912, acest institut este o uzină complexă de răspîndire a informației tehnice și științifice. 1800 specialiști, salariați ai institutului și 13.000 colaboratori externi, specialiști din toate colțurile Uniunii Sovietice citesc, concentrează, sistematizează și răspîndesc informațiile cuprinse în 6—7000 titluri de reviste tehnice și științifice din 95 de țări, în 50 limbi străine.

În anul 1956 Institutul a publicat 400.000 de referate din 6000 titluri de reviste, iar anul acesta va publica 600.000 de referate.

Această răspîndire a informației tehnice și științifice se face cu ajutorul a două publicații.

Cea dintîi este cunoscuta revistă de referate „Referationii Jurnal" editată în următoarele serii: astronomie și geodezie; matematică, mecanică, fizică, chimie, chimie biologică, biologie, geologie, geografie, construcții de mașini metalurgie, electrotehnică.

Deși apare de numai cîțiva ani, „Referationii Jurnal" s-a impus în toate țările lumii ca una din cele mai serioase publicații de acest fel, prin nivelul științific al referatelor, prin numărul mare și variat de informații tehnice și științifice. Astfel cunoscuta revistă de referate americană „Chemical Abstracts" publică anual 75.000 referate. Numai seriile chimice și biochimice din „Referationii Jurnal" au publicat însă în 1956, 104.000 referate.

Revista „Biological abstracts" a publicat în 1955, 30.276 referate, două serii din publicația „Berichte über die gesamte Biologie" — 37.876 referate, în timp ce „Referationii Jurnal" — seria biologie — a publicat în același an 69.588 referate, iar cu un an mai tîrziu, în 1956—107.000 referate.

A doua publicație bine cunoscută în multe țări ale lumii este „Express Informația", care se publică din 1956. Ea apare actualmente în 30 de serii și cuprinde materiale informative foarte noi, chiar traduceri integrale, figuri, tabele etc.

Apariția acestui organ a fost cerută de asigurarea unei informări rapide. Dacă în „Revista de Referate" decalajul dintre sosirea revistei și apariția referatului este de 6—12 luni, în „Expres Informația" el este de numai 3 săptămîni. Faptul acesta dă posibilitate oamenilor de știință și tehnicienilor sovietici și din alte țări să ia cunoștință într-un termen foarte scurt de cele mai noi realizări ale științei.

Datorită legăturilor pe care Institutul le are cu 250 de edituri din străinătate, schimbului de publicații cu circa 450 de institute din străinătate și cu marile biblioteci din Paris, Londra, Washington etc, el este în măsură să furnizeze oamenilor de știință și tehnicienilor sovietici fotocopii și microfilme după orice material existent în lume, chiar dacă nu îl are în biblioteca sa.

Necesitatea unui număr imens de traduceri și a sortării și clasificării după teme a sute de mii de fișe, a pus problema folosirii pe scară largă a mașinilor electronice. În colaborare cu alte institute de specialitate ale Academiei de Științe a U.R.S.S. se studiază efectuarea de traduceri cu mașina electronică B.S.M. Primele încercări au dat rezultate îmbucurătoare, urmînd ca odată cu punerea la punct a acestui sistem, mașinile să îndeplinească munca a mii de traducători, ceea ce va deschide posibilități nemăsurate pentru informarea tehnico-științifică.

Pe această linie se mai experimentează o mașină cu ajutorul căreia să se poată face sortarea fișelor pe 70 de tematici, ceea ce la sutele de mii de fișe ce se elaborează anual, ar aduce o ușurare considerabilă a muncii de redactare a registrelor de probleme și autori, care se alcătuiesc anual, spre a ușura munca cercetătorului de literatură în găsirea datelor ce-l interesează.

Activitatea complexă și multilaterală a Institutului de informare tehnico-științifică al Academiei U.R.S.S. este pusă în slujba dezvoltării neîntrerupte a științei și tehnicii sovietice. Ea ne demonstrează din plin, importanța deosebită a acestor informații pentru dezvoltarea industriei, necesitatea organizării ei în condițiuni cît mai bune.

Ing. S. Benari

VARIA

● **La uzina de construcții mecanice din Harkov a fost proiectată o turbină cu aburi fără egal în întreaga lume, cu o putere de 300.000 kW (pînă acum recordul mondial era deținut de hidroturbina de 204.000 kW destinată centralei electrice de la Bratsk). Aceste turbogeneratoare, dintre care fiecare egalează aproape capacitatea tuturor uzinelor electrice din Rusia țaristă, vor fi instalate la termocentralele construite în U.R.S.S., în cursul actualului cincinal.**

● **Cel mai mare combinat poligrafic din U.R.S.S. se află în curs de construire, în orașul Iaroslavl. În afară de lucrări în limba rusă, aici se vor tipări cărți în chineză, coreeană, hindu, japoneză și alte limbi orientale. Prima secție construită, care a fost dată în exploatare încă la începutul anului, a editat mici manuale de conversație în 10 limbi, pentru uzul participanților la Festivalul de la Moscova.**

● **În cursul acestui an, populația R.S.S. Turkmene — 1.400.000 de locuitori — va primi, numai pe bază de abonamente, peste 500.000 de ziare și reviste în turkmenă, rusă și alte limbi.**

săptămîna

Colaborare și identitate de vederi

Oricine înțelege lesne că tratativele care au avut loc recent între delegațiile guvernamentale și de partid ale Uniunii Sovietice și Republicii Democrate Germane au o importanță excepțională, ceea ce și explică deosebita atenție care li s-a acordat chiar în cercurile care n-aveau motive să le vadă cu ochi buni.

Trebuie să ținem seama mai intîi de conjunctura istorică. Evenimentul s-a petrecut la scurt interval după cunoscuta declarație de la Berlin a celor trei puteri occidentale și a guvernului R.F.G. în problema germană; într-un moment în care puterile occidentale fac din „integrarea" Republicii Democrate Germane o condiție prealabilă a dezarmării și a subscrierii la orice sistem de securitate europeană; după ce R.F.G. a devenit baza principală a N.A.T.O. în Europa și întreaga ei politică s-a orientat pe linia militaristă revanșardă.

Intr-o asemenea conjunctură, avertismentul cuprins în declarația comună, că cele două puteri nu vor admite violarea frontierelor R.D.G. și vor riposta hotărît la încercările de atentare la cuceririle democratice ale oamenilor muncii din această țară, va găsi fără îndoială ecoul așteptat. Singura cale de rezolvare a problemei germane rămîne apropierea și tratativele directe între cele două state existente. Uniunea Sovietică este de acord cu crearea unei confederații germane pe baza unei înțelegeri între R.D.G. și R.F.G., și își exprimă în același timp hotărîrea de a contribui la apropierea dintre ele. Punctul de vedere este expus deci limpede și categoric și nici o încercare de rezolvare a problemei germane nu-l va putea neglija.

Această unitate de vederi se extinde și la domeniul colaborării economice. Declarația prevede un acord cu privire la livrările reciproce de mărfuri între anii 1958—1960, precum și larga cooperare între industriile constructoare de mașini și alte ramuri industriale ale celor două țări. O asemenea colaborare între state cu un nivel tehnic atît de ridicat va constitui desigur un nou impuls pentru amîndouă iar efectele ei vor fi fără îndoială considerabile.

Declarația comună trece în revistă și principalele aspecte ale situației internaționale. Ea se pronunță pentru reducerea generală a armamentelor și pentru interzicerea totală a armelor atomice și cu hidrogen; pentru suspendarea pe cel puțin 2—3 ani a exploziilor nucleare; pentru încheierea unui acord referitor la renunțarea înarmării atomice a armatelor din cele două state germane și la interzicerea producerii și stocării de arme nucleare în Germania; pentru retragerea tuturor trupelor străine din țările europene și, în sfîrșit, pentru încheierea unui tratat de neagresiune între țările care fac parte din blocul Atlanticului de nord și din sistemul defensiv al Tratatului de la Varșovia.

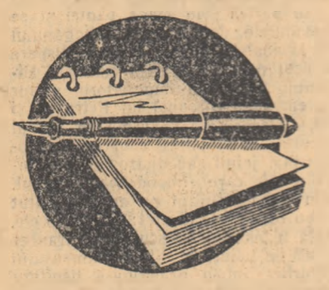

Ne aflăm deci în fața unei deosebit de atente treceri în revistă a marilor preocupări ale ceasului de față, făcută într-un spirit de adîncă seriozitate și de grijă reală pentru viitorul păcii în Europa și în întreaga lume.

Aliații între ei

Operațiile militare din sud-estul peninsulei arabice continuă, intervenția britanică perseverează, fără ca un organism de importanța Consiliului de Securitate să socoată de demnitatea lui să-și spună cuvîntul. *De minimis non curat praetor*. Ce se poate petrece la periferia pustiurilor arabice pare de prea mărunță importanță unor organisme atît de importante și care se pun atît de greoi în mișcare.

Dar aceasta nu împiedică pe comentatori să-și facă obișnuitele lor considerații. Ne amintim, de pildă, că la ultima sesiune a membrilor pactului de la Bagdad, reprezentantul Statelor Unite, recent primite în comitetul militar al pactului, a propus cedarea oazei Buraimi către Arabia Saudită în schimbul aderării acesteia la pact. Delegatul britanic a respins tranzacția propusă Oaza Buraimi face parte din sectorul petrolifer al companiilor britanice interesate în exploatarea întregii regiuni a sultanatului Maskat. Iar Arabia Saudită constituie apanajul petrolifer al societății americane „Aramco Petroleum Co" Așa se face că trupele imamului din Oman, care reprezintă desigur dorința de eliberare a triburilor arabe, au luptat cu armele lui „Aramco", după cum și trupele patrioților Algeriei nu disprețuiesc mitralierele și mortierele americane. Trupele imamului, după indicațiile corespondentului ziarului *„Neues Deutschland"* la Cairo, ar avea circa 30.000 oameni. Armata confederaților americani, care a luptat împotriva trupelor britanice în războiul de independență, n-a avut nici ea efective mai numeroase. O astfel de armată, oricît ar fi de redușe cerințele războiului în deșert și nivelul de viață al localnicilor, dar avînd în vedere tancurile și avioanele britanice cu reacție, are nevoie de armament și echipament suficient. Or, Arabia Saudită a anunțat recent că va permite tranzitul ajutoarelor — e drept că de natură civilă — pentru răsculații din Oman.

Arabii luptă într-adevăr pentru eliberare. N-a mai rămas colț pe pămînt, oricît de periferic ar fi, care să nu fie azi animat de ideeaul independenței. Dar acest ideal este foarte abil exploatat uneori de noii succesori ai vechilor colonialiști. Și dacă „Colonial Office" trece printr-o pasă proastă, aliații de la Washington se arată entuziaști să „umple vidul". După Iordania și în așteptarea Algeriei societățile americane ar fi foarte dispuse să preia moștenirea britanică în sud-estul Arabiei.

Se pare că, de astă dată, reprosurile britanice n-au mai fost prea platonice și că deplasarea lui Dulles la Londra avea printre altele, scopul precis de a îmbuna pe aliatul dezinvestit Angliei, care nu uitaseră luxarea americană în problema Suezului, care abia înghițiseră pilula iordaniană, amenințau să cedeze într-o seamă de probleme care se găsesc pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.-ului. Au acceptat totuși americanii punctul de vedere britanic? După toate probabilitățile, și în mod oficial, da. Dar pe sub mînă, cu o tactică atît de bine deprinsă de la bunii lor aliați, subminarea dominației britanice în resturile peninsulei arabice va continua surd, dar sigur.

Relațiile sovieto-siriene

În momentul cînd a scuturat jugul unei seculare servituți, Siria s-a trezit în fața lipsei de posibilități materiale pentru a face față necesităților unui stat modern și amenințărilor care o pasc la tot pasul. Vechii stăpînitori, turcii, concentrează forțe la frontierele ei nordice, cei mai recenți, francezii, masează trupe la frontierele sudice, alături de forțele israeliene. Fostul aliat arab, Iordania, e acum total înfeudat doctrinei Eisenhower iar flota a VI-a americană mai patrulează încă în Mediterana Orientală. Ceilalți aliați și vecini, Arabia Saudită și Libanul joacă în ultima vreme o politică ambiguă. Singurul aliat de nădejde, Egiptul, e despărțit geografic de alte trei state și comunicațiile, în momente critice, pot fi amenințate. Bumbacul și cerealele siriene nu au căutare pe piața mondială, pentru că sînt concurate de produsele americane. În felul acesta, un stat animat de cele mai sincere intenții de a-și făuri o viață independentă, de a se integra frontului luptei pentru pace, se vede handicapat și amenințat, numai pentru că politica sa constituie un veto opus tendințelor colonialiste.

Unde putea găsi Siria, ca atîtea state așa zis „slab dezvoltate", înțelegere și ajutor? Înțelegere pentru nevoile ei de stat modern, ajutor tehnic necondiționat de obligații politice. O comisie guvernamentală siriană a vizitat recent Uniunea Sovietică și rezultatele tratativelor care au avut loc au dus la obținerea sprijinului sovietic. Construcții feroviare și rutiere, irigații și hidrocentrale, construcții industriale și prospectare de petrol, livrări de mașini, utilaje și mărfuri curente, iată atîtea obiective care constituie idealul oricărui stat în curs de dezvoltare și pe care ajutorul sovietic le face posibile într-un viitor apropiat. Bumbacul și cerealele siriene vor găsi pe piața sovietică căutarea pe care n-au găsit-o pe piețele occidentale, deși azi nevoile sovietice în aceste sectoare se acoperă în întregime din producția internă.

Nici un fel de condiții politice sau asemănătoare: iată ce stipulează comunicatul comun. Egalitate și avantaj economic reciproc: altă condiție realizată. Neamestec în treburile interne și respectarea suveranității naționale a republicii siriene: al treilea obiectiv, foarte puțin neglijabil, într-o vreme cînd discuțiile economice se duc într-un alt spirit decît cel de la Moscova. Pentru celelalte țări ale Orientului apropiat și mijlociu, rezultatele tratativelor sovieto-siriene, terminate la scurt interval după acelea sovieto-algane, vor constitui fără îndoială un nou exemplu și un îndemn. Și, fără îndoială, cea mai perfectă explicație pentru prestigiul crescînd al Uniunii Sovietice în Asia și Africa.

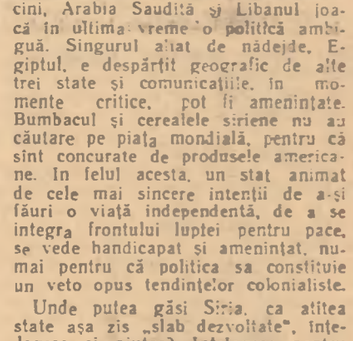

Quo vadis Germania?

Pretutindeni și unanim apreciată ca un eveniment de mare însemnătate politică, recenta vizită în R. D. Germană a delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. a prilejuit din nou examinarea celor mai actuale aspecte ale problemei germane. Cuvîntările rostite de conducătorii germani și sovietici, și în deosebi cele din ședința Camerei Populare, nu au putut să nu atragă atenția opiniei publice mondiale, dar mai ales a celei vest-germane, asupra primejdiei catastrofale pe care o implică atît pentru poporul german, cît și pentru toate popoarele Europei, continuarea politicii de înarmare a Germaniei occidentale. Ca un serios avertisment au sunat cuvintele lui N. S. Hrușciov, care a arătat că în cazul în care imperialiștii ar dezlănțui un război pe pămîntul Germaniei, pe linia de demarcație între țările blocului agresiv N.A.T.O. și forțele țărilor lagărului socialist, Germania va cunoaște urgia ingrozitoare a exploziilor bombelor atomice și cu hidrogen. „Este cît se poate de important — a adăugat primul secretar al C.C. al P.C.U.S. — ca germanii din restul patriei lor să înțeleagă acest lucru și să nu permită un atare curs al evenimentelor. Poporul german trebuie și poate evita catastrofa, dacă nu va îngădui unui mănunchi de militariști și monopoliști să-i hotărască soarta".

Acest mănunchi de militariști și monopoliști care a provocat în mai puțin de o jumătate de secol două măceluri mondiale, deține în momentul de față poziții cheie în statul federal cu capitala la Bonn. În ciuda sinistrei farse a „decartelizării" — de care se făcuse atîta paradă în primii ani de după război — în Germania occidentală au fost rapid restabilite toate marile monopoluri industriale și financiare; mai mult chiar, în Republica Federală concentrarea industrială este și mai mare decît în vechea Germanie. În principalele ramuri ale industriei grele dictează iarăși faimoasele trusturi Thyssen, Krupp, Roehling, celebra I. G. Farbenindustrie, care deține singură (prin numeroasele ei afiliate) peste 70 la sută din capitalul întregii industrii chimice vest-germane etc. Adenauer însuși, care se bucură din partea magnaților monopoliști de aceeași încredere de care se bucurase Hitler este părtaș la 15 concerne.

Odată cu reapariția pe arena economiei naționale a acestor monopoluri uriașe și-au reînceput activitatea și marile bănci ca: „Deutsche Bank", „Dresdner Bank" și „Komerz und Privat Bank" care au finanțat cu atîta larghețe programul de război al celui de al III-lea Reich. Valoarea activelor acestor bănci este astăzi aproape dublă față de anul 1938, iar oligarhia financiară joacă același rol dominant în viața economică și politică, pe care l-a jucat înainte de război.

Potrivit tacticii adoptate în primii ani după reactivare, monopolurile industriale și financiare au preferat la început să plaseze comenzile militare însemnate în alte țări, cu precădere, desigur, în S.U.A. Numai pînă la sfîrșitul anului trecut Republica Federală a primit din S.U.A. și alte țări participante la N.A.T.O. armament în valoare de 4 miliarde mărci.

Cunoștințe vechi: Krupp, I. G. Farben, Messerschmitt și compania

În același timp, însă, n-a slăbit deloc preocuparea acelorași cercuri monopoliste de a reface potențialul industriei de război germane. În decurs de patru ani (1952—1955) s-au investit în acest scop capitaluri în valoare totală de 140 de miliarde mărci.

Comenzile de armament „au început să le sosească magnaților din Ruhr ca în vremurile bune, cînd se înțelegeau de minune cu oamenii führerului. Pînă la sfîrșitul anului trecut s-au alocat prin buget 5 miliarde de 300 milioane mărci pentru crearea aviației; aproape 2 miliarde pentru flotă și peste 3 miliarde pentru cumpărarea a 4000 tancuri ușoare și 10.000 autoblindate pentru transportul trupelor. Și-au frecat mîinile „Dynamit A. G.", „Alfred Nobel und Wasag" pentru comenzile de explozivi făcute de Ministerul federal al apărării, cei de la „Daimler-Benz", „Auto-Union", „Porsche" și alte firme, pentru tancuri și autoblindate. În ce privește comenzile de avioane și aici se întîlnesc printre beneficiari nume foarte cunoscute și persoane cărora Hitler și compania le-au apreciat cum se cuvine meritele. După o absență de cîțiva ani din Germania de vest — unde „denazificarea" le ar fi priit oricum, mai puțin decît ospitalitatea franchistă, peronistă sau chiar nord-americană, cunoscuții furnizori ai Luftwaffe-i lui Goering, în frunte cu Willi Messerschmitt, Ernst Heinkel, Kurt Tank, Dornier și alții s-au reintors pentru a pune cît mai repede bazele unei industrii aviatice la nivelul cerințelor noului Bundeswehr. Noile uzine ale acestor cavaleri de industrie fabrică acum diferite tipuri de avioane de vînătoare turboreactoare. Ei nu se sfiesc să se laude că în scurt timp îi vor întrece pe toți partenerii N.A.T.O. în materie de avioane supersonice echipate cu cele mai moderne arme-rachetă.

Specialiștii în domeniul fabricării rachetelor și proiectilelor teleghidate n-au fost nici ei lăsați să șomeze. Un Institut de cercetări, care funcționează la Echterdingen, sub conducerea prof. Senger, unul din cei mai buni specialiști în acest domeniu, care l-a servit cu abnegație pe Hitler, desfășoară o intensă activitate pe tărîmul pregătirii armelor noi

Cu toate că acordurile de la Paris interzic, de ochii lumii, Germaniei occidentale fabricarea armelor atomică, chimică și bacteriologică, de pe acum se fac intense pregătiri în această direcție. În ce privește dezvoltarea cercetărilor în domeniul energiei atomice, de la înființarea în 1954 a Institutului de fizică, s-a ajuns, în 1956, la constituirea unui concern industrial (cu participarea a 26 din cele mai mari întreprinderi din industriile metalurgică, electrică și chimică, dintre care nu lipsesc, bineînțeles, inevitabilele ursitoare ale războiului: Krupp, I. G. Farben, A.E.G. etc.) care a fost botezat „Kernreactor-Finanzierungs-G m b H" și care va finanța construirea primului reactor nuclear din Germania occidentală.

Bundeswehr-ul revanșarzilor renăscut din cenușa Reichswehr-u'ui

Paralel cu refacerea potențialului economic de război s-a pornit și refacerea rapidă a unei armate revanșarde. La 1 aprilie anul acesta primii 10.000 de oameni au fost chemați sub arme în baza noii legi a recrutării. După cîteva luni noul Bundeswehr număra circa 100.000 de ofițeri și trupă, iar pînă la sfîrșitul anului curent cifra respectivă va fi de aproape 200.000. Guvernul federal a cheltuit sume mari pentru echiparea noii sale armate. În perioada mai 1955 — februarie 1957 cheltuielile în acest scop s-au cifrat la 31 miliarde și jumătate mărci. Alte două miliarde de mărci sînt alocate pentru construirea a 29 de baze militare ale N.A.T.O.

Potrivit declarațiilor oficiale — materie în care Bonn-ul nu este de loc zgîrcit — forțele armate ale Germaniei de vest vor fi complet înzestrate și instruite pînă la sfîrșitul anului viitor, iar forțele navale și aeriene — pînă la sfîrșitul anului 1959. Recrutarea unui mare număr de ofițeri și subofițeri, precum și a 90.000 de specialiști, arată limpede că nu avem de a face cu simple formații de trupe clasice, ci cu o structură de comandament, aproape asemănătoare cu acea faimoasă armată de 100.000 de... ofițeri, cu care Germania weimariană a eludat dispozițiile prohibitive ale Tratatului de la Versailles, înghebîndu-și nucleul ofițeresc al viitorului wehrmacht. Desigur că și în cazul de față intenția este aceeași și cei circa 300.000 de oameni ce se vor afla sub arme pînă în decembrie a.c. vor forma cadrele adevăratei armate în pregătire.

Fostul ministru al apărării, Blank, ca și succesorul său actual, Strauss, n-au făcut nici un secret din pregătirile pentru înzestrarea forțelor armate vest-germane cu arme atomice. De altfel, în primăvara aceasta, la întîlnirea de la Washington a șefilor de Stat Major ai țărilor N.A.T.O., reprezentantul Bonn-ului, generalul-locotenent Heusinger (care, printre alte „merite", îl are și pe acela de a fi fost șeful serviciului de operații în Statul Major al wehrmacht-ului hitlerist în timpul celui de al doilea război mondial), a condus tratativele pentru livrarea de arme atomice Germaniei occidentale. În cadrul unei conferințe de presă ținută în aprilie, Adenauer a recunoscut că există un plan de înarmare a armatei vest-germane cu arme cu hidrogen, iar în luna mai a fost încheiat între S.U.A. și guvernul de la Bonn un acord pentru înarmarea atomică a Germaniei Federale.

În ultimele săptămîni, în cadrul campaniei electorale pentru alegerile de la 15 septembrie pentru noul Bundestag, Adenauer și miniștrii săi pledează cu deosebită căldură pentru înțelegerea cursei înarmărilor și pentru înzestrarea Bundeswehr-ului cu arme de exterminare în masă.

Să adăugăm la acest tablou prezența pe teritoriul Germaniei de vest a unor unități americane înzestrate — după cum se laudă înșeși cercurile oficiale de peste Ocean și cele aflate în serviciul lor la Bonn — cu o întreagă gamă de armament atomic — și vom vedea îndată că planurile cercurilor agresive apusene de a transforma Germania occidentală într-o forță de șoc atomică împotriva țărilor lagărului socialist sînt puse în aplicare cu un fel deosebit. Să mai ținem seama și de împrejurarea că corpul ofițeresc de comandă și de Stat Major al noului Bundeswehr este alcătuit din „floarea" fostului wehrmacht, toți criminali de război vestiți, unul și unul, și vom înțelege lesne cît de mare este primejdia ca armele atomice să încapă pe astfel de mîini.

In Vest nimic nou

„Germania occidentală — un butoi cu pulbere atomic"

O hartă sugestivă publicată zilele trecute de ziarul „Neues Deutschland" sub titlul „Germania occidentală — un butoi de pulbere atomic" arată amplasarea unui număr de 15 baze de proiectile teleghidate, depozite de armament atomic și baterii de tunuri atomice aparținînd forțelor armate americane de ocupație. Țevile acestor tunuri atomice sînt îndreptate către Est. Intenția cercurilor agresive imperialiste asociată cu zelul revanșard al militariștilor și monopoliștilor vest-germani este ca în direcția Est să răsune și comanda: „foc!" Ceea ce uită însă — sau se fac a uita — acești candidați la soarta lui Hitler, este riposta promptă care ar urma îndată după nesăbuita lor comandă. Doi deputați opoziționiști din Bundestag au ilustrat lucrurile cu o cifră tragică: numai în Ruhr un război atomic ar atrage moartea a 10 milioane de oameni.

Guvernul Uniunii Sovietice a atras în repetate rînduri atenția guvernului de la Bonn asupra faptului că politica de înarmare atomică poate duce Germania occidentală numai la catastrofă. Dacă guvernul Adenauer nu pare a fi înțeles încă acest avertisment al rațiunii e rîndul germanilor din vest să-și aleagă la 15 septembrie reprezentanți capabili să-i ferească de primejdia spre care-i împinge un atomist octogenar și o clică militaristă în slujba imperialismului mondial. Este tocmai ce spunea N. S. Hrușciov la Leipzig, repetînd o idee formulată aproape în aceleași cuvinte în cuvîntarea din Camera Populară: „Poporarele iubitoare de pace așteaptă de la poporul german și în primul rînd de la clasa muncitoare a Germaniei occidentale să facă tot ce este necesar pentru a nu permite militariștilor să dispună din nou de soarta poporului german".

M. Mihail

„Problema ungară"

Așa zisa „problemă ungară" va fi ridicată la sesiunea din septembrie a Adunării Generale a Națiunilor Unite. Ea va fi cu deosebire utilă suporterilor raportului comitetului O.N.U., dat fiind că o mulțime de alte probleme, de mai mare importanță și de actualitate mai stringentă vor fi ridicate cu aceeași ocazie. „Problema ungară" trebuie, cu alte cuvinte, să opereze diversiunea, să abată atenția de la alte puncte ale ordinei de zi, care vor trebui escamotate.

De pildă, situația din Oman și din Aden nu va crea o atmosferă comodă Marii Britanii și va pune în poziție dificilă pe cei dispuși s-o susțină. Situația strigătoare la cer din Algeria nu va mai face și de astă dată posibil expedierea problemei represiunilor franceze numai cu majoritățile pe care diplomația vaticană le-a culeș, în trecuta sesiune, în rîndul republicilor sudamericane. Nu știm dacă situația din Coreea de sud și din Vietnamul de sud se află pe ordinea de zi, dar e probabil că violarea armistițiilor stabilite sub regimul Națiunilor Unite și care se găsesc și azi sub controlul unor comisii patronate de O.N.U., să nu fie prea ușor trecută cu vederea la discuțiile asupra raportului general. Pericolul radiațiilor rezultate pe urma exploziilor nucleare constituie azi o îngrijorare unanimă și este indubitabil că un organism ca Adunarea Generală ar trebui să aibă un cuvînt de spus într-o problemă care privește însuși viitorul speciei noastre. În sfîrșit, atîtea alte subiecte de importanță variată, și totuși de actualitate.

Dar toate aceste probleme trebuiesc expediate cu maximum de rapiditate, probabil în ședințele unor după amieze călduroase și nu prea populate, cînd votul e, în egală măsură, o problemă de plictiseală și de manevre de culoar. Atenția principală trebuie îndreptată asupra „problemei ungare". Nu, doamne ferește, pentru că bunăstarea republicii populare vecine ar sta prea mult la inima democraților occidentali. Nici pentru că independența, înflorirea economică a Ungariei, ar constitui preocuparea nopților lor de veghe. Anglo-francezii care nu intervin, după cum se știe nici în Oman și Aden, și nici în Algeria, care n-au atacat Egiptul, Statele Unite care n-au intervenit în Iordania și în nici una din republicile Americii Latine, ar ține foarte mult ca „problema ungară" să figureze cîtva timp cap de afiș. Asta ca să scuze, de pildă, refuzul înterzicerii armelor nucleare, greutățile puse în calea unei dezarmări efective, refascizarea Germaniei occidentale și o serie de alte acte tot atît de animate de cele mai pașnice intenții...

Rolul savanților

Atunci cînd savanții atomiști vest germani, într-un manifest care a făcut vilvă, au atras atenția asupra pericolului radiațiilor atomice și asupra riscului asumat de Germania occidentală prin acceptarea înarmării și depozitării atomice, cancelarul Adenauer a răspuns categoric: „Savanții se pricep la știință, dar la politică mă pricep eu!" Răspunsul acesta era specific nu numai pentru mentalitatea conducătorilor vest-germani, dar și pentru o stare de spirit mult mai generalizată, întîlnită în toate părțile lumii capitaliste. Li se recunoaște savanților capacitatea de a duce lumea înainte, dar li se refuză dreptul de a-și spune cuvîntul în probleme care privesc mersul evenimentelor internaționale. Ca și cum biblioteca și laboratorul, cercetările și nopțile de veghe ar răpi oamenilor de știință acea intuiție a faptului politic, pe care politicienii respectivi îl cîștigă în agora.

E drept că mentalitatea aceasta a fost favorizată și de faptul că, multă vreme, unii oameni de știință occidentali au considerat fenomenele politice ca ceva inferior sferei lor de preocupări. Dar de cînd minuitorii calculelor celor mai abstracte au observat că formulele lor matematice pot duce nu numai la progresul, dar și la distrugerea civilizației noastre, de cînd cuațiile lor au început să fie folosite împotriva intereselor omenirii, s-au auzit glasuri tot mai dese și mai insistente, tot mai puternice și cu ecou mai adînc, din partea acelora, care în general, rămîneau mari anonimi pentru masele populare.

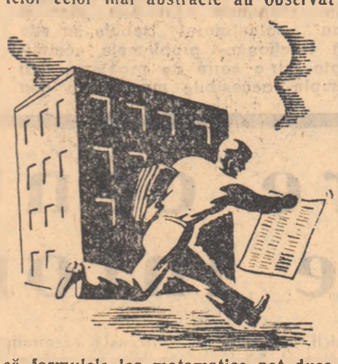

Astfel, după cei 18 savanți atomiști vest-germani, am auzit glasul a 2000 savanți americani, care au protestat împotriva utilizării energiei atomice în scopuri distructive și au cerut încetarea imediată a exploziilor nucleare. Li s-a adăugat, la scurt interval, scrisoarea trimisă de cei 258 de savanți britanici, care cereau autorităților să țină seamă de pericolul pe care îl prezintă faptul că radioactivitatea atmosferei se apropie de faza critică. S-a întrunit recent, în Canada, conferința de la Pugwash a savanților atomiști din zece țări, care a luat în considerare primejdia folosirii energiei atomice în scopuri militare, necesitatea instituirii unui control asupra armelor nucleare și răspunderea oamenilor de știință față de societate. În sfîrșit, savanții sovietici, care și-au spus din primul moment cuvîntul în aceste epocale probleme, au cerut, într-o scrisoare care poartă 197 de semnături, convocarea unei conferințe internaționale în problema interzicerii armei atomice. „Oamenii de știință din toate țările trebuie să manifeste o grijă comună față de primejdia care amenință omenirea și să-și unească eforturile în lupta pentru interzicerea imediată a armei nucleare și a experimentării ei și pentru preîntîmpinarea războaielor" — spune declarația savanților sovietici.

Guvernul sovietic, după cum se știe, împărtășește din plin punctul de vedere al oamenilor de știință — nu numai sovietici — în aceste probleme. Dar guvernele occidentale privesc încheierea „amestecul" savanților în probleme pe care le consideră de resortul lor exclusiv. Mișcarea savanților este însă azi atît de puternică, fenomenul se generalizează atît de rapid și de intens, ecoul în sînul opiniei publice mondiale este atît de impresionant, încît cele mai refractare rezistențe vor trebui să cedeze. Căci cei care au în mîna lor cheia progresului, au și posibilitatea de a opune veto-ul lor utilizării științei împotriva intereselor omenirii. De aceea cuvîntul lor va fi pînă la urmă hotărîtor.

Bună vecinătate

La 11 august s-a semnat la Teheran acordul sovieto-iranian referitor la elaborarea unor proiecte pentru folosirea în comun și egală în drepturi a sectoarelor de frontieră ale rîurilor Arax și Atrek, pentru irigații și producere de energie electrică.

La 31 iulie, comunicatul comun sovieto-afgan anunța acordul celor două părți asupra folosirii apelor de frontieră dintre U.R.S.S. și Afganistan, pentru obținerea de energie și construirea unui sistem de irigații.

La începutul lunii iulie se anunțase încheierea unui acord sovieto norvegian pentru folosirea în comun a rîului Pasvik, pentru producerea energiei necesare de ambele părți ale frontierei nordice.

Anul trecut s-a perfectat acordul sovieto-chinez pentru utilizarea în comun a sistemului hidrologic din regiunea de frontieră a ambelor țări.

Nu ne aflăm deci, citind comunicatul sovieto iranian, în fața unui fapt izolat, în fața unui prim caz. Ci, dimpotrivă, asistăm la o nouă verigă în lanțul de raporturi de colaborare inaugurate și puse pe șantier cu succes de guvernul sovietic **Bună vecinătate** ar fi o expresie prea puțin elocventă pentru acest fel de raporturi. E vorba de un fenomen specific mentalității socialiste, și care face din vecinătate nu numai o stare pasivă de conviețuire pașnică, ci o colaborare activă, bazată pe interese comune.

Este evident că, dintre țările de mai sus, Uniunea Sovietică era singura în măsură să dispună de mijloacele tehnice, de experiența și posibilitățile economice necesare unor lucrări de mare anvergură ca cele prevăzute în aceste patru acorduri. Toate aceste posibilități au fost puse la dispoziția statelor vecine, fără ca aceasta să implice dezavantajarea partenerilor sau cel puțin superioritatea evidentă a Uniunii Sovietice. Egalitatea perfectă n-a fost numai stipulată în acorduri, dar și respectată pe teren. Nici un fel de condiții politice, nici un fel de obligații asemănătoare. N-a contat nici măcar faptul că în Iran sau în Norvegia s-au auzit uneori glasuri mai puțin prietenoase față de Uniunea Sovietică. U.R.S.S. a trecut chiar cu vederea că Norvegia e integrată pactului agresiv al Atlanticului de Nord, și că pe teritoriul iranian se află baze de operații americane. Aceasta e o nouă dovadă că politica sovietică e în permanență însuflețită de ideea triumfului rațiunii în relațiile dintre state, că tot ce poate apropia și uni este destinat viitorului și că fenomenele care, pentru moment, pot umbri relațiile dintre state, n-au mari șanse să supraviețuiască dacă de amîndouă părțile se face dovadă de bunăvoință și de înțelegere.

Recorduri nesportive

Banca Franței a adus la cunoștința publică faptul că în perioada 21 iunie-4 iulie, circulația financiară a crescut din nou cu 70,5 miliarde, atingînd un total de 3.200 miliarde franci.

Este, să recunoaștem, recordul unei politici economice și sociale. Un record de neinvidiat însă. Cea de a patra republică a înscris în palmaresul său de peste un deceniu și alte asemenea recorduri. Se știe că în ultima sa perioadă, războiul colonialist împotriva popoarelor Indochinei costa Franța circa un miliard de franci pe zi. Războiul din Algeria, care ține de peste doi ani, costă și mai scump: 2 miliarde pe zi. Pentru a obține aceste miliarde, fostul guvern al socialistului Mollet a impovărat masele muncitoare cu noi impozite, — directe și indirecte. Noul guvern s-a grăbit ca din primele zile ale existenței sale să stabilească noi categorii de impozite. Pînă în toamnă trebuie musai obținute 250 de miliarde franci din noile impozite și „măsuri financiare". Este o primă măsură, avînd ca principal obiectiv... „pacificarea" Algeriei, unde se află peste jumătate de milion de soldați francezi, 250 miliarde nu-s o bagatelă. Pentru a le obține, guvernul pregătește un plan de economii drastice, care va afecta și mai mult nivelul de trai al maselor largi populare.

Cronicar

„VEAC NOU" organ al Consiliului General A.R.L.U.S. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5 Telefon 3.03.10. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii, București.
ABONAMENTE: pe 3 luni, 3 lei; pe 6 luni, 6 lei; pe un an, 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. SIAS — 3452 — 52.